БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 63 (3035). | Чоршанба, 31 март 1965 йил. | Баҳоси 2 тийин.

МАРКАЗИЙ КОМИТЕТ ПЛЕНУМИ ҲИСОБЛАЙДИКИ, КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРНИНГ ЭКОНОМИКАСИНИ ЯНАДА МУСТАҲКАМЛАШ, ҚИШЛОҚ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ ЎЗ МЕҲНАТИ НАТИЖАЛАРИДАН МОДДИЙ МАНФААТДОРЛИГИНИ ОШИРИШ СОҲАСИДА ПАРТИЯ БЕЛГИЛАГАН ЧОРАЛАРНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ АМАЛГА ОШИРМОҚ УЧУН БАРЧА ПАРТИЯ, СОВЕТ, ХЎЖАЛИК, КОМСОМОЛ ВА КАСАБА СОЮЗ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ИШЛАРИНИ ТУБДАН ЯХШИЛАШ ЗАРУР. ОДАМЛАР ҲАҚИДА, КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРНИНГ ЭКОНОМИКАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ТЎҒРИСИДА, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛОТЛАРИНИ КЎПАЙТИРИШ, ШУ МАҲСУЛОТЛАРНИНГ ТАННАРХИНИ АРЗОНЛАШТИРИШ ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАГИ БАРЧА ТАРМОҚЛАРНИНГ РЕНТАБЕЛЛИ БЎЛИШИНИ ТАЪМИНЛАШ ҲАҚИДА КУН САЙИН ҒАМХЎРЛИК ҚИЛИШ КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРНИНГ ФАОЛИЯТИДА АСОСИЙ ВА БЕЛГИЛАБ БЕРУВЧИ НАРСАДИР.

(КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИДАН).

ҚУРТ БОҚИШГА НАМУНАЛИ ТАЙЁРЛАНАЙЛИК

Баҳор! Беғубор дилларда, адр ва қирларда, бағри кенг, унумдор далалар қўйнида, серфайз боғ-роғларда баҳор! Саҳий ва сўлим куклам ўзи билан элу-юртга олам-олам бойлик, маъмурчилик олиб келади. Мана шу олтин дамни қадрлаган соҳибкор ниҳоллар ўтқазиб, чаманзор яратади. Сабзавоткорлар дастурхонимизни тўкинсочин қилиш тадбирларини кўради. Нияти холис пахтакор она ер бағрига саралаб мўл ҳосил уруғини қадайди. Зарҳал толалар миришкорлари пиллачиларчи? Улар усти-бошимизни шоҳи-атласга бут қилиш учун жон куйдиради. Навбаҳорданоқ енг шимариб, ипак қурти очиришга киришади.

Серқуёш республикамиз ўзининг майин, жилвадор ипаги билан ҳам оламга машҳур. Шу ўлкада пиллачилик йил сайин равнақ топиб бораяпти. Областимиз пиллачилари ўтган йили рекорд ҳосил олдилар. Бу йилги режа ҳам улкан. Мавсумда 1251 тонна пилла етказиб беришга аҳд қилинди. Шу пилладан минг-минг метрлаб шойи тўқилишини кўз олдингизга келтирсангиз, тасаввур қилсангиз, пиллачиларимизнинг олий ҳимматларига балли дейсиз. Ана шуни яхши тушунган миришкор пиллачилар ипак қурти учун мустаҳкам озуқа базаси яратиш мақсадида катта-катта майдонларда тут плантациялари барпо этмоқдалар. Йўл ёқалари, анҳор ва ариқ бўйларига кўплаб тут кўчати ўтқазиляпти. Мавжудлари яхшилаб парвариш қилинмоқда.

Илғор хўжаликларда ипак қуртини етарли озуқа билан таъминлаш учун чинакам кураш боряпти. Бу соҳада Калинин, Юқори Чирчиқ, Янгийўл районлари колхоз-совхозларида олиб борилаётган ишлар мақтовга сазовордир. Бу хўжаликларда тут плантацияларини яратиш ва тут кўчатлари ўтқазиш топшириғи муваффақиятли бажариляпти. Тутзорларни парвариш қилишда, барг ҳосилдорлигини ошириш йўлида астойдил меҳнат қилиняпти. Бу, ҳа демай ипак қуртларини тут баргига тўйдириш ва баҳорги ипак қурти боқиш ҳисобигагина мўл-кўл пилла ҳосили яратиш деган сўздир.

Пилладан юқори ҳосил олиш биринчи навбатда ипак қуртининг очирилишигача бўлган даврда барча тайёргарлик ишларини пухта кўриб қўйиш ва қурт авжи даҳага кирганда шошиб қолмаслик учун озуқа базасини мустаҳкамлашга боғлиқдир. Мана шунга амал қилган хўжаликлар ҳар йили ҳам пилла тайёрлаш планини муваффақиятли бажариб келмоқдалар.

Ипак қурти очириш ва уни парвариш қилиш чигит экиш ҳамда ғўза парваришининг дастлабки кунларига тўғри келади. Мавсумга хоналарни аввалдан тайёрлаб қўйган, тут дарахтларини ўз вақтида ўтқазиб, парвариш қилган хўжаликларда бу ишлар мўлжалланган муддатларда бажарилаверади.

Областимизда кўп йиллар давомида пилладан рекорд ҳосил олиб, элга донг таратиб келаётган моҳир пиллачилар оз эмас. Уларнинг сафи тобора кенгайиб боряпти. Пиллачиларимиз Калинин районидаги Навоий номли колхознинг пиллачиси Маърифат Ҳасанова, «Партия ХХ съезди» колхозининг аъзоси Сулаймонова, Ўрта Чирчиқ районидаги Ленин номли колхоз пиллакаши Боси Аҳмедова, бекободлик машҳур пиллачи Чиройопа Ҳайдарова методи асосида қурт боқиб, ҳар қути уруғдан 105—115 килограммдан ҳосил олмоқдалар.

Лекин шуни айтиш керакки, баъзи хўжаликларда баҳорги қурт боқишга пухта тайёргарлик кўрилмагани туфайли пилла тайёрлаш даврида айрим камчиликларга йўл қўйилади. Шу кеча-кундузда ҳамма хўжаликларда белгиланган миқдордаги тут дарахтларини ўтқазиш, мавжуд тут дарахтларини парвариш қилиш ҳамда ипак қурти боқиш учун зарур бўлган нарсаларни тезда тугаллаш асосий вазифа ҳисобланади. Ваҳоланки, бу соҳадаги ишлар талабга жавоб бермайди. Тут дарахтлари ўтқазиш ҳалигача пайсалга солинмоқда. Қурт боқишга тайёргарлик ҳам суст боряпти. Бўка районида тут плантациялари яратиш плани ҳалигача бажарилмади, ипак қурти боқишга тайёргарлик билан боғлиқ бўлган ишлар 40 процент бажарилди. Бундай аҳволни Ўрта Чирчиқ, Бекобод районларида ҳам кўриш мумкин. Бекободликлар бу йил 1850 қути ипак қурти боқишлари керак. Бунинг учун ҳалигача етарли миқдорда хоналар ажратилмаган. Бу эса кечириб бўлмайдиган бир ҳолдир. Хоналарни иситиш учун ўтин-кўмир келтирилмаган. Бу районда ипак қурти боқувчи мутахассисларни ўқитишга эътибор берилмаяпти. Районидаги «Победа», Дзержинский номли колхозлар ва 2-«Далварзин» совхозида баҳорги қурт боқишга тайёргарлик айниқса суст.

Баҳорги қурт боқишга ҳамма ерда намунали ҳозирлик кўрайлик. Бу иш яхши уюштирилган жойларда ғўза парваришини ўз вақтида ўтказиш учун имконият туғилади.

Она-Ватан биздан юқори сифатли, майин ипак кутмоқда. Миришкор пиллачиларимиз етиштирган тонна-тонна ипак давлатимиз бойлигига бойлик қўшади, элу-юртимизни, хонадонимизни безайди.

Ғанимат фурсатларни қўлдан бой бермай, тут кўчатлари ўтқазишга, тут дарахтларини парвариш қилиш, улар тагини юмшатиб, озуқа бериб уғитлашга алоҳида эътибор берайлик. Ҳар бир хўжаликда ипак қурти боқиш учун хоналарни шу кеча-кундузда ажратиш ва уларни оқлаб, печкалар қуриб қўйиш лозим. Бу соҳада, айниқса, ипак қурти боқиш комбинатлари, марказий қуртхоналар ташкил этиш жуда яхши натижалар беради. Ана шу усулларда ипак қурти боқилганда етиштирилган пилланинг таннархи кескин камаяди.

Ипак қурти нозик, уни ўз ишининг усталарига, мутахассисларга топшириш керак. Бунинг учун малакали кадрларни етиштириш, илғор тажрибаларни кенг оммалаштириш зарур. Мана шу имкониятларни тўла ишга солиб астойдил меҳнат қилганимиздагина областимизда ҳар қути уруғдан белгиланган 52 килограммдан пилла ҳосили олиш ва шу билан бирга суғориладиган ҳар юз гектар майдон ҳисобига етиштирадиган пилла миқдори жиҳатидан бошқа областлардан орқада қолиб келаётганлигимизга барҳам бериш мумкин.

КПСС Марказий Комитетининг бўлиб ўтган Пленуми қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш соҳасидаги энг зарур чораларни муҳокама қилди ва тегишли қарор қабул этди. Ишимизни ана шу пленум қарорлари асосида ташкил этайлик, бу йил она-Ватанга янада кўпроқ пилла етиштириб бериш учун курашайлик!

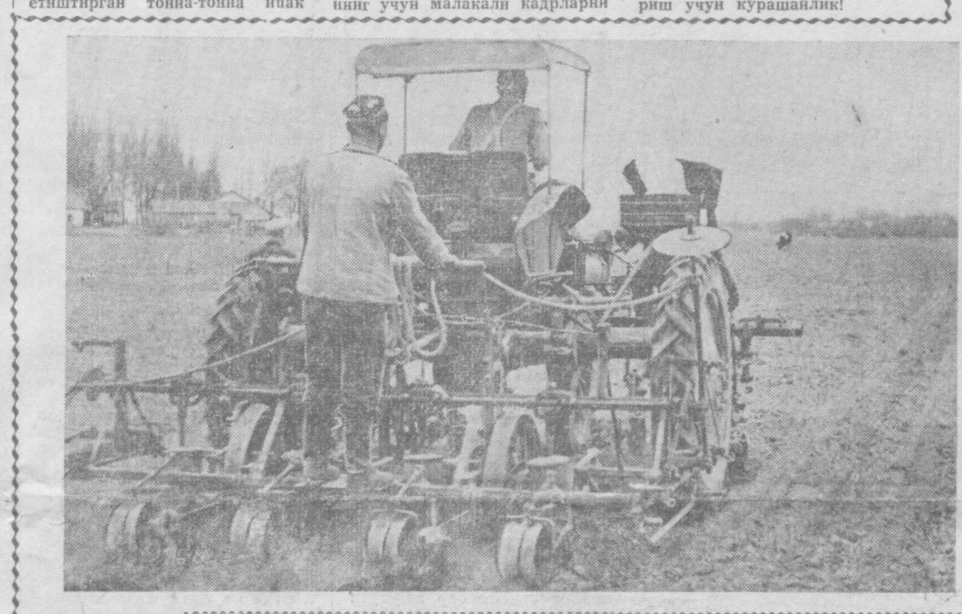

МАРДЛАР МАЙДОНДА

Қишнинг изғиринли кунлари ҳам ўтиб кетди. Деҳқонларимиз орзиқиб кутган дамлар ҳам етиб келди. Ўлкамиз бўйлаб баҳор нафаси кезаяпти. Бепоён далаларимиз кундан-кун яшил либосга бурканмоқда. Ишнинг кўзини биладиган зийрак ва тадбиркор деҳқонлар астойдил бел боғлаб, мўл ҳосил тараддудини кўрмоқдалар, енг шимариб, далаларда меҳнат гаштини сурмоқдалар.

Шу кунларда пахтакорларимизнинг ишлари авж олиб кетгэн. Мана, Киров номли колхознинг ҳосилдор далаларида ҳам меҳнат қизғин.

Ўтган йили 620 гектар ернинг ҳар гектаридан 32 центнердан «оқ олтин» етиштирган колхоз пахтакорларининг шу кунларидаги ҳаракатлари чакки эмас. Бу йил янгичасига меҳнат қилинаяпти. Бригадалар ўрнига 7 та участка тузилди. Тажрибакор деҳқонлар бу участкаларга бошлиқ қилиб тайинланди. Механизациялашган звенолар сони 14 тага етди. Бундан 4 таси нарядсиз иш юритади.

Область совети депутати, моҳир механизатор Собир Хаитовнинг иши мақтовга лойиқ. У ўтган йили нарядсиз ишлаб 25 гектар ернинг ҳар гектаридан 39 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтарди. Бу йил ҳам унинг режалари катта. Бириктилган 29 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилган.

Собиржоннинг издошлари комплекс-механизациялашган звенолардан Йўлдош Ҳайдаров, Турғун Чўқиевлар ҳам мўл ҳосил учун курашда бир-бирларидан қолишмайди.

Колхозда ерлар эрта куздаёқ сифатли шудгор қилинди. Минг тонна компос тайёрланди. Бундан ташқари 3.100 тонна маҳаллий ўғит жамғарилди. Техника ремонти ўз вақтида тугалланди. Экиш агрегатлари — 14 та трактор, 14 та сеялка тахт бўлиб турибди. 4.800 кубометр ҳажмдаги ариқ-зовур тозаланди.

Саид Ҳаитов, Раззоқ Худойбердиев ва Рихсивой Нурметов бошлиқ участкаларда дала ишлари шу кунларда айниқса қизғин бораяпти. Бу соҳада Саъдулла Ҳусанов, Қўчқор Алиев, Чеҳра Рустамова, Муҳаббат Эгамбердиева, Гулсара Хуршанова, Адолат Хўжанқулова, Саид Назирхўжаев сингари колхозчилар астойдил ишлаб, бошқаларга намуна бўлмоқдалар.

Дарҳақиқат колхозда баҳор тараддуди авжида. Бу йил 627 гектар пахта майдони бўлиб, ҳар гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» етиштириш мўлжалланган. Миришкор пахтакорлар, бу аҳдимиз, чинакам аҳд демоқдалар.

Н. ҚАЮМОВ,
Оржоникидзе район Киров номли колхоз.

ЗВЕНОЛАР КЎПАЙДИ

Юқори Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхоз областимизнинг машъал хўжаликларидан бири ҳисобланади. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти пахтачиликни механизациялаштиришга йил сайин катта аҳамият бермоқда. Комплекс механизациялашган звеноларнинг сони тобора кўпаймоқда.

Биргина Карл Маркс участкасининг ўзида звенолар сони 14 тага етди. Звеноларга моҳир механизаторлар бошлиқ қилиб тайинланди. Мавсумда 1020 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 37 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олган участка пахтакорлари шу кунларда дала ишларини қизитиб юбордилар. Ҳозиргача 14 минг кубометр ҳажмдаги ариқ-зовурлар тозаланди. Чигит экиладиган ерлар текисланиб, борона қилинаяпти.

Дала ишларида Ғуломназар Усмонов, Константин Лим, Чун — Гир Ким, Иннокентий Ким сингари колхозчилар бошқаларга ўрнак кўрсатаяптилар.

Э. ИСҲОҚОВ.

Баҳорнинг ғанимат дамларидан унумли фойдаланаётган деҳқонлар шу кунларда экиш-тикиш ишларини тобора авж олдиряптилар. Калинин районидаги Свердлов номли колхоз далаларида ҳам экиш ишлари кун сайин авж олдирилаяпти. Мавсумга пухта ҳозирлик кўрилганлиги туфайли маккажўхори экиш барвақт бошлаб юборилди. Агрегатлар экипажининг аъзолари маккажўхорини тез фурсат ичида сифатли экиб олишга ҳаракат қилишаяпти. Сулаймон ота Султонов — колхознинг серғайрат кексаларидан бири. У ҳозир маккажўхори экишга яқиндан ёрдамлашмоқда. Сеялкачи отахон маккажўхори донларининг нормал чуқурликка экилишига эришаяпти. Фотомухбирлар И. Глауберзон ва В. Сироткин олган мана бу суратларда колхоз далаларидаги қайноқ меҳнатнинг бир лавҳасини кўриб турибсиз. Ўнгдаги суратда: колхознинг 10-звеноси даласида маккажўхори экиш пайти. Чапдаги суратда: сеялкачи Сулаймон ота Султонов.

КАЛИНИН РАЙОНИДА

ЭКИШ ИЛҒОРЛАРИ

«Партия XXI съезди» совхозининг ўртоқ Т. Улжаев бошлиқ бригадаси аъзолари сабзавот ва полиз экинларидан муттасил равишда мўл ҳосил етиштирмоқдалар. Ўтган йили бу бригада аъзолари ўз зиммаларига олган мажбуриятни ошириб бажаришди. Бу йил яна янги марраларни қўлга киритишга ҳаракат қилишяпти. Шу сабабли улар экишга ҳаммадан олдин барвақт киришди. 6 гектарга картошка, 4 гектарга карам, 1,5 гектарга редиска экдилар. 5 гектар ерга пиёз уруғи сепиб қўйдилар.

«Ленин йўли» колхозидаги ўртоқ Ф. Нуруллаев бошлиқ сабзавотчилар бригадаси аъзолари ҳам ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар. Улар колхозда биринчи бўлиб эртаги картошка экиш планини ошириб бажардилар.

И. УРИНБОЕВ,
Ж. ЖАЛИЛОВ,
С. РАҲМОНОВ.

ПЕШҚАДАМ СУТ СОҒУВЧИЛАР

Куйбишев номли колхознинг чорвадорлари соғин сигирлар парваришини яхшилаб, кўплаб маҳсулот олишмоқда. Бу ердаги сут соғувчилар ҳалол меҳнат қилиб, ўзларига топширилган ишни сидқидиллик билан бажармоқдалар. Айниқса Матлуба Маҳкамова, Мавжуда Тошхўжаева каби пешқадамларнинг ишидан ҳамма хурсанд. Улар ой сайин сут соғиб олишни кўпайтиришяпти. Шу сабабли ҳам колхозда сут сотиш квартал плани ошириб бажарилди.

Р. ТУРДИЕВА.

МАЛИ РЕСПУБЛИКАСИДАН КЕЛГАН МЕҲМОНЛАР

Мали Республикасининг ҳукмрон партияси бўлган Судан Иттифоқи партиясининг раҳбар ходимлари делегацияси бир неча кундан бери Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турибди. Мали Республикаси президенти кабинетининг директори Конате Демба делегацияга бошчилик қилмоқда.

Мали Республикасидан келган меҳмонлар республика меҳнаткашларининг турмуши, Ўзбекистон Коммунистик партиясининг фаолияти билан танишмоқдалар.

30 мартда Мали Республикаси раҳбар партия ходимларини КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов қабул қилди. Бўлиб ўтган дўстона суҳбат вақтида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари В. Г. Ломоносов, И. Г. Анисимкин, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Р. Н. Нишонов қатнашдилар.

Шу куниёқ делегация аъзолари Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова ҳузурида бўлдилар.

Делегация Тошкентдан Фарғона областига жўнаб кетди. Меҳмонлар бу областни бориб кўргач Москвага жўнаб кетадилар.

(ЎзТАГ).

КОЛХОЗ ШУҲРАТИ ТИКЛАНМОҚДА

Илгари гектар бошига 25 — 30 центнердан хирмон кўтариб келинган бўлса-ю, кейин ҳосилдорлик бирданига пасайиб кетса, деҳқон учун бундан оғир ҳол бўлмайди. Оққўрғондаги Ҳамид Олимжон номли колхоз деҳқонлари ҳам шундай ҳолга дуч келдилар. 1962 йилда колхоз бўйича пахта ҳосилдорлиги атиги 9 центнерни ташкил этди. Колхоздагилар ҳайрон: ўзи нима гап, иш нега бунақа юришмаяпти? Бунинг сабаблари қидириб топилди. Колхоз раҳбарларининг тез-тез ўзгариб туриши, техникага эътибор берилмаслиги, ер қадрланмай қўйилганлиги ва бошқа шунга ўхшаш сабаблар оқибатида хўжалик «чўкиб» қолди.

Колхоз деҳқонлари бу хунук аҳволга тезда барҳам беришнинг чора-тадбирларини кўра бошлашди. Авваламбор хўжаликни ишбилармон кадрлар билан мустаҳкамлаш зарур эди. Шунда колхозчилар ёш, серғайрат, билимдон хушмуомала йигит Ҳасанбой Эргашевни ўзларига раис қилиб сайладилар. Ҳасанбой ўзига билдирилган бу катта ишончни оқлаш учун ишга жону-дили билан киришиб кетди. У колхоз правлениеси ва партия ташкилоти олдига хўжаликда пахтачиликни комплекс механизациялаштириш борасида кескин бурилиш ясаш вазифасини қўйди. Шундан кейин маъмуриятнинг ҳам, барча колхозчиларнинг ҳам асосий диққат-эътибори ана шу муҳим тадбирни тез орада амалга оширишга қаратилди...

Вақт ўтгани сайин колхоз ишлари тобора жонлана борди. 1963 йил якунланганда деҳқонларнинг чеҳраси ёришиб кетди. Чунки шу йили хўжалик комплекс механизацияни жорий этиш, ҳосилдорликни ошириш соҳасида икки-уч поғона юқорига кўтарилган эди. Етти йилликнинг олтинчи йилида эришилган муваффақиятлар эса ҳар қачонгидан ҳам қувончли бўлди. Ҳар гектар ердан олинган ҳосил қарийб 23 центнерни ташкил этди. Шундай қилиб, икки йил ичида ҳосилдорлик 14 центнерга оширилди. Энди машина терими соҳасидаги ўсишни қаранг: 1962 йилда машиналар билан ялпи ҳосилнинг бор-йўғи икки процентини териб олинган эди. Машиналарнинг кўпайтирилганлиги, механизатор кадрларнинг малакаси оширилганлиги натижасида ўтган йили ялпи ҳосилнинг 78 процентидан кўпроғи «зангори кема»лар билан йиғиб-териб олинди!

Колхоз деҳқонларининг бу йилги режалари жуда катта. Улар «1200 гектар еримизнинг ҳар гектаридан пландаги 22 центнер ўрнига кам деганда 25 центнердан хирмон кўтариб, она-Ватанга 3 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» ҳадя этамиз» деб кўпчиликка ваъда беришган. Механизаторлар эса, бу йил етиштириладиган пахтанинг кам деганда 80 процентини машиналар билан териб беришга қатъий аҳд қилишган.

Бу катта вазифаларнинг уддасидан чиқиш учун ишлаб чиқаришга бирмунча янгиликлар жорий этилаяпти. Бу йилдан бошлаб колхоз пахтачилиги комплекс механизациялашди, десак, янглишмаймиз. Хўжалик деҳқонлари бригада системасидан батамом воз кечдилар. Собиқ бригадалар ўрнида 24 та комплекс механизациялашган звено тузилди.

Чигит экиш мавсумига саноқли кунлар қолган ҳозирги пайтда колхознинг ҳамма звеноларида иш авж олиб кетди. Ернинг намини сақлаб қолиш мақсадида барча майдонлар қисқа фурсат ичида сифатли бороналаб қўйилди. Ҳозир карта чеккаларини чопиб, ерга ер қўшиш, далага маҳаллий ўғит ташиб чиқариш қизғин давом эттирилаяпти. Мавжуд 13 минг кубометр ҳажмдаги ариқ-зовурларни чуқур қилиб қазиган колхозчилар эндиликда далалардан бегона ўт илдизларини битта қўймай териб олишаяпти.

— Бу йил бизда 20 та агрегат чигит экади, — дейди колхоз раиси Ҳасанбой Эргашев, — бу агрегатларнинг ҳаммаси аллақачон ремонтдан чиқариб қўйилган эди. Ҳозир экипаж аъзолари махсус курсда ўқитилаяпти. «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозидан келган ишбилармон механизаторлар уларга ўзларининг квадрат-уялаб чигит экишдаги бой тажрибаларини ўргатишаяпти.

Бултур колхознинг 600 гектар ерига чигит нефтдан ишланган ўстирувчи моддага аралаштириб экилган эди. Натижада бошқа ерлардагига нисбатан ҳосилдорлик икки-икки ярим центнерга ошди. Бу йил ҳамма майдонларга чигит шу моддага аралаштириб экилади. Бундан ташқари ўтган йили чигит экиш билан бир вақтда ҳар гектар ерга 40—50 килограммдан селитра солиб кетилган эди, жуда яхши натижа берди. Ғўзалар яхши амал олиб, пахта барвақт очилди. Бу йил ўтган йилги 400 гектар ўрнига 700 гектар ерга чигит экиш билан бир вақтда селитра солиб кетилади. Бунинг учун ҳамма агрегатларга махсус мосламалар ўрнатилган.

Колхозда машина теримига ҳозирданоқ тайёргарлик кўрилаяпти. Маълумки ер қанча текис, карта қанча яхлит бўлса, машина шунча унумли ишлайди. Хўжаликда 13 та майда карта бор эди. Ўтган йили шу карталарда машина кўнгилдагидай ишлай олмади. Ҳозир ана шу карталар бир-бирига қўшилиб, йириклаштирилмоқда.

Пахта қанча эрта очилса, машина терими шунча унумли бўлади. Пахтани эрта пиширш учун эса чигитни иложи борича барвақт экиб олиш керак. Кўп йиллик тажрибадан маълумки, чигит бир кун олдин экилса, пахта бир ҳафта олдин очилади. Бу йил гектар бошига 35 — 40 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олган Омон Муродов, Абдуғани Мамаюсупов, Эшпўлат Абдураҳмонов ва бошқа ўртоқлар бошчилик қилаётган звеноларнинг деҳқонлари чигит экишга ҳамма тараддудни кўриб қўйишган. Ер етилиши ҳамоно унинг бағрига уруғ қадайдилар.

Яқинда область қишлоқ хўжалиги ходимларининг кенгашида бир қанча илғор кишиларга ҳукуматнинг олий мукофотлари — орден ва медаллар топширилди. Шу кишилар орасида Ҳамид Олимжон номли колхознинг раиси Ҳасанбой Эргашев ҳам бор эди. Унга Хурмат белгиси ордени топширилди. Шу колхознинг комплекс механизациялашган звенолари участкасининг раҳбари Абдусаттор Анорқулов эса Ленин ордени олди. У бу олий нишонга лойиқ одам. Ўртоқ Анорқулов бошлиқ деҳқонлар 1962 йили атиги 8 центнердан ҳосил олинган ерлардан 1963 йили 24 центердан, 1964 йили эса 29 центердан «оқ олтин» кўтаришди. Бу йил улар 33 центнерга ваъда беришган.

КПСС Марказий Комтетининг март Пленумида қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш юзасидан жуда муҳим ва ҳаётий тадбирлар белгиланди. Айниқса қишлоқ меҳнаткашларининг моддий манфаатдорлигини ошириш, қолоқ хўжаликларни илғорлар даражасига етказиш соҳасида қимматли фикрлар айтилди. Пленум қарорлари кўплар қатори Ҳамид Олимжон номли колхоз меҳнаткашларини ҳам ғоят руҳлантириб юборди. Улар эндиликда ўз хўжаликларини янада юксалтиришга қаттиқ бел боғладилар.

Ш. ШОРАҲМЕДОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

ХАЛҚ УНИВЕРСИТЕТЛАРИГА ЖИДДИЙ ЭЪТИБОР

Халқ университетлари совет кишилари ҳаётига идеология ишининг янги формаси сифатида кириб келди. Совет кишилари коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш, коммунистик ижтимоий муносабатларни шакллантириш, янги кишини тарбиялаш вазифасини муваффақиятли бажаришга киришган ҳозирги кунда халқ университетлари кенг меҳнаткаш омма орасида сиёсий, илмий ҳамда халқ хўжалигимизнинг турли соҳаларига оид билимларни жамоатчилик асосида тарқатиб, катта иш қилмоқдалар.

Чирчиқ шаҳарида халқ университетлари дастлаб 1960 йилда ташкил этилган эди. Ўша йили ишлай бошлаган ҳуқуқ билимлари халқ университети старли методик қўлланмага эга бўлмаганлиги, машғулотлар тематикаси хусусида тингловчилар билан олдиндан фикрлашилмаганлиги, лекторлар кучи тўғри ҳисобга олинмаганлиги, қолаверса партия раҳбарлиги суст бўлганлиги туфайли кўзланган мақсадга эришилмади.

Сўнгги йилларда, айниқса, КПСС Марказий Комитети июнь (1963 йил) Пленумидан сўнг партия ташкилотларининг халқ университетларига раҳбарлик савияси анча кўтарилди. Халқ университетлари партия ташкилотлари раҳбарлигида иш кўриб, сиёсий маорифнинг узвий бир қисмига айланиб қолди.

1962—1963 ўқув йилида Чирчиқда 4 та халқ университети ташкил этилган эди. Ҳозирда улар сони 12 тага етди. Улар 1000 дан ортиқ тингловчига эга. Шаҳардаги тери касалликлари диспансерининг бош врачи коммунист Мақсуд Толипов ректор бўлган саломатлик халқ университетининг иши мақташга лойиқдир. Бу халқ дорулфунунини ўтган йили 145 киши тамомлади. Ҳозир улар меҳнаткашларнинг соғлигини сақлаш йўлида медицина муассасаларига шаҳар қизил яримой жамиятига яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Бу йил қаттиқ қотишмалар ва иссиққа чидамли металлар комбинати ҳамда «Узбекхиммаш» заводида ташкил этилган медицина билимлари халқ университетлари ҳам муваффақиятли ишламоқда. Шаҳардаги медицина муассасаларининг тажрибали врачларидан медицина фанлари кандидати В. Манилов, хирург Ю. Маркевич, рентгенолог В. Слабеев сингари ўнлаб жамоатчи лекторлар мазкур университетларда лекциялар ўқиб, амалий машғулотларга бошчилик қиляптилар.

«Чирчиксельмаш», «Ўзбекхиммаш» заводларида, 160-қурилиш трестида, қурилиш материаллари ва конструкциялари комбинатида ташкил этилган техника прогресси халқ университетлари ўз тингловчиларига ишлаб чиқариш соҳалари бўйича назарий ва практик билимлар бермоқда. Бу университетларнинг тингловчилари асосан цех бошлиқлари, мастерлар, бригадирлар, малакали ишчилардир.

«Чирчиксельмаш» заводидаги техника прогресси халқ университетида 72 киши ўқимоқда. Ҳар ойда икки марта машғулот ўтказилади. Университет машғулотлари тингловчиларнинг амалий ишларида, жумладан меҳнатни тўғри ташкил қилиш ва маҳсулот сифатини яхшилаб, таннархини арзонлаштиришда ижобий натижалар бермоқда. Чунончи шу корхона 3-механика-йиғув цехи бошлиғининг ўринбосари А. Аджиалимов, 6-темирчилик-пресс цехининг коммунистик меҳнат участкаси бошлиғи С. Васильчиков, 25-цех ремонтчи слесари В. Сачков ўртоқлар икки йилдан бери университет машғулотларига актив қатнашиб келмоқдалар. Уларнинг ишлаб чиқаришдаги фаолиятида халқ университетининг ёрдами сезилиб турибди.

Университет ректори — завод план-диспетчерлик бўлими бошлиғи ўртоқ М. Гуревич «Машинасозлик корхоналарида ишлаб чиқаришни тўхтовсиз, оператив планлаштириш» деган темада машғулот ўтказди. Шундан сўнг корхонанинг қатор цехларида, шу жумладан 3-механика-йиғув цехида ўртоқ А. Аджиалимов бошчилигида бу прогрессив бошқариш методи жорий этилиб штурмчиликка барҳам берилди, маҳсулот сифати яхшиланди. С. Васильчиков ва В. Сачков ўртоқлар эса актив рационализатор бўлиб қолдилар.

Химиклар маданият саройида иш кўраётган маданият халқ университетининг иши ҳам яхши йўлга қўйилган. Илгари унинг ишида жиддий нуқсонлар бор эди. Ўқув йилининг бошида химкомбинат партия комитети халқ университети фаолиятини атрофлича муҳокама қилиб, ёш инженер Н. Панфиловани ректор этиб тайинлади. Шундан сўнг иш юришиб кетди. Ҳозир университетнинг 200 кишидан иборат доимий тингловчиси бор. Совет санъатини, унинг таниқли намоёндаларини оммалаштиришда, шунингдек музика билимини пропаганда қилишда мазкур халқ дорилфунуни намунали иш қилмоқда. Шу халқ университетини тамомлаган электрохимия комбинати аппаратчиси Лариса Жукова ҳозир А. Навоий номли опера ва балет театрининг умумий хорида ижрочи бўлиб ишламоқда, слесарь-электрик Исаак Лев эса Тошкент Давлат консерваториясида ўқияпти.

Шаҳардаги ўқитувчилар халқ университетида 190 ёш ўқитувчи шуғулланмоқда. Улар малакали педагогларнинг лекцияларини тинглаб ва амалий машғулотларда қатнашиб, ўз педагогик маҳоратларини оширмоқдалар. Икки йилдан бери ишлаётган ота-оналар радио университети ҳам шаҳар меҳнаткашларига манзур бўлмоқда. Шаҳарда 4000 та радиоточка бор. Шаҳар радиотармоғи орқали ҳар ойда 2—3 марта университет машғулоти ўтказилиб, ота-оналар учун улар таклиф этган темалар асосида лекциялар уюштирилади.

Янги ўқув йилидан бошлаб совет савдоси, ҳуқуқ билимлари, физкультура ва спорт халқ университетлари ишлай бошлади. Бу университетларнинг машғулотларига ҳам тингловчилар зўр қизиқиш билан қатнашмоқдалар.

Шаҳардаги корхона ва муассасаларнинг партия ташкилотлари халқ университетлари ишига алоҳида эътибор бермоқдалар. Шаҳар партия комитети халқ ижодий маорифининг бу ҳаётий формаси ишини тобора яхшилаш ҳақида муҳим тадбирлар белгиламоқда. Университетларнинг ишини бюро мажлисларида, партия ташкилотлари секретарлари кенгашларида муҳокама қилиб, ишни яхшилаш йўл-йўриқлари бамаслаҳат белгилаб чиқилаётир.

Халқ университетларининг Бутуниттифоқ кўриги бошланганлиги университетлар ишига жамоатчилик ташкилотлари эътиборини янада оширди. Шаҳримиздаги 12 та халқ университетининг ҳаммаси бу кўрикка қатнашмоқда. Яқинда шаҳар партия комитети бюросининг қарори билан халқ университетлари шаҳар кўригини ўтказувчи комиссия тузилди. Партия, совет, хўжалик, касаба союз, комсомол ташкилотлари вакилларидан иборат бу комиссия университетлар ишини яхшилашда шубҳасиз катта роль ўйнайди.

Халқ университетларига «Билим» жамиятининг шаҳар бўлими ҳам яхши методик ёрдам бермоқда. «Билим» жамияти ҳузурида халқ университетлари Совети ташкил этилган. Бу жамоатчилик Совети халқ университетларининг ишини ўрганиб, илғор методик усулларни оммалаштиришга киришди. Яқинда «Билим» жамияти шаҳар ташкилотининг кенгайтирилган пленуми ана шу масалани атрофлича муҳокама қилди.

Шуни айтиш кераки, халқ университетлари ишида ҳали анчагина нуқсонлар ҳам бор. Энг асосий камчилик тингловчиларнинг озлигидир. Тингловчилар сафини кенгайтириш учун эса университетлар ишини янада яхшилаш, уларни меҳнаткашларга маориф ва маданият тарқатишнинг, ишлаб чиқариш малакасини оширишнинг ҳақиқий ўчоғига айлантириш лозим.

Шаҳар партия ташкилоти халқ университетларига конкрет раҳбарликни бундан буён ҳам янада кучайтириб, Бутуниттифоқ кўригида яхши натижаларга эришиш учун ҳамма чораларни кўради.

М. МИРАЗИМОВ,
Чирчиқ шаҳар партия комитети идеология бўлимининг мудири.

ГРЭС КУЧ ЙИҒМОҚДА

Станция цехларида бир дақиқа бўлса-да, иш тўхтамайди. Турбиналар ҳар минутда уч минг оборот қиляпти. Қозон агрегатлари ҳам буғ ишлаб чиқариш билан банд. Марказий шчит бошқармасидаги асбоблар барча операцияларнинг соз бажарилаётганлигини билдириб турибди. Ҳа, Тошкент ГРЭСининг икки блоки ишлаб чиқараётган уч юз минг киловатт электр энергияси қишлоқларга, корхона ва хонадонларга томон оқмоқда.

Бир томонда нур ишлаб чиқариляпти, иккинчи томонда эса станция кучига куч қўшиляпти. Бинокорлар яна икки блокни тезроқ ишга тушириш учун ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Шу билан бу йил ГРЭС қуввати 600 минг киловатт электр энергияси ишлаб чиқаришга етади. Суратда: станцияда қад кўтараётган янги блок қурилиши тасвирланган.

В. КОЖЕВНИКОВ фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ИЖОДИЙ МЕҲНАТ САМАРАСИ

Петя мактабда ўқиб юрган кезларидаёқ техникага жуда ҳаваси келарди. Бу ҳавас «Ташсельмаш» заводига етаклаб келди. Ҳунар мактабини битириб, слесарлик касбини эгаллаган чоғида ёшгина ўсмир эди у.

Петя ўз ҳунарига меҳр қўйиб ишлади. У ҳамкасбларининг меҳнатини янада енгиллаштириш йўлларини излар, станокларни такомиллаштиришни орзу қилар, аммо билими етишмас эди. Заводга келганига роппа-роса ўн йил тўлган куни Пётр машинасозлик техникумига ўқишга кирди. Энди у ўзининг ҳалол меҳнати билан танилиб қолган слесарь Пётр Махровгина эмас, аълочи студент ҳам эди. Тажрибали слесарь ўзи кўпдан бери очмоқчи бўлиб юрган сирли сандиқнинг калитини топиб олгандай бўлди.

Техник-технологик дипломини олганидан кейин ижод этиш истаги янада кучайиб кетди. Ҳаммаси оддий бир воқеадан бошланди.

Бир куни Пётр терим машинаси чўткаларининг планкасини ишлаб чиқариш цехига кирди-ю, ҳайрон бўлиб қолди. Планкага арикча ва пармалар йўнишдан тортиб, тукларни ўрнатишгача — ҳамма операциялар қўлда бажарилар эди. Пётр ишчилар билан суҳбатлашди, кечалари чизмалар устида ишлади. У ишни энг муҳим операциядан бошлади, кўп ўтмай пармалаш станоги тайёр бўлди.

Планка цехида учта ана шундай станок ишга тушди. Станок соатига 40 тадан планка ишлаб чиқарар эди. Қўл меҳнати анча енгиллашди. Лекин чўтка ишлаб чиқариш тўла автоматлашмаган эди. Бунинг устига терим машиналари ой сайин кўпроқ ишлаб чиқариладиган бўлди. Ҳар бир машинага эса 128 та планка кетади.

Ҳақиқий изланишлар энди бошланди. Пётр ишдан бўш вақтларида бутунлай чизмалар билан овора бўлиб қолди. Ниҳоят неча-неча ҳафталар чўзилган ижодий меҳнатнинг самарасини кўрадиган кун ҳам келди.

Бир йўла етти операцияни бажарадиган автомат линияни биринчи бўлиб Пётрнинг ўзи юргизиб юборди. Дастлаб узунлиги бир қулоч келадиган планкада арикча йўнилди, кейин пармаланди, тешилди, арикча қирралари тозаланди, икки учи чархланиб, қутига тушди. Биринчи деталь ана шундай тайёр бўлди. Пётрни ўраб турган ҳамкасблари, янгилик яратишда унга ёрдам берган дўстлари — завод конструкторлари В. В. Савин, А. Я. Опанасенко, Б. С. Гельзин, А. Х. Ивашенко ва бошқа инженерлар қучиб олишди уни.

Янги автомат линия 27 станок, 30 ишчининг ишини бир ўзи бажаради. Учта ана шундай автомат линиянинг ўзида кунига етти мингтадан ортиқ планка ишлаб чиқариладиган бўлди. Шундай қилиб, колхоз ва совхозлардан келаётган заказлар ҳам ўз вақтида бажарилади.

Ижодкор слесарь Пётр Алексеевич Махров яратган янги автомат линия СССР Халқ хўжалик ютуқлари виставкаси томонидан юксак баҳоланди. Ёш ижодкор виставканинг олтин медалини олди.

Пётр Алексеевич янгиликлар яратиш йўлида ҳали ҳам ҳормай-толмай меҳнат қиляпти. Яқинда унинг Ленин ордени билан мукофотланганини эшитиб заводимизнинг бутун коллективи фахрланди. Ҳаммамиз ҳам Пётр Алексеевичдек меҳнатдан шон-қуҳрат қозонишни орзу қиламиз.

С. МИРЗАХЎЖАЕВ,
«Ташсельмаш» заводининг ишчиси.

БУНЁДКОР

Биров жуда тез парвоз этади, биров шошилмайди, парвоз учун узоқ тайёрланади. Кечагина ёрдамчи ишчи бўлиб юрган Ойша опа Нурмуҳамедованинг бугун Ленин орденини олиши баъзиларга эриш туюлиши мумкин. Аммо у ёрдамчи ва ғишт терувчи бўлиб юрганидаёқ меҳнатда ўрнак кўрсатди.

Бунинг учун машаққатли дамларни чекди. Машаққатсиз роҳат бўлмаганидек, аввало касбига меҳр қўйиб тиммай ўрганди, ўзидан ёш ишчиларга шогирд тушди.

Ғишт тераётган устасининг ҳар бир ҳаракатига синчиклаб тикилди. Гоҳида эса иш процессини кузатаркан, қатор ғиштларнинг сафига ҳайрат билан боқиб, яхши маҳорат эгаси бўлишга кўзи етмасди. Шундай пайтларда бригадир Григорий Политис ҳам Ойша опанинг қийналаётганини кўриб, далда берарди. Ёнингда ҳамдард касбдошинг бўлгандан кейин қийинчиликлар ҳам кўзга кўринмас экан. Қилаётган ишинг ҳам силлиқ чиқаркан.

Кўп ўтмай Ойша опа кўнгил қўйган касбини мустақил бажарадиган бўлди. Энди у терган ғиштлар бир текис, фақат қоришмага андавани уришнинг ўзиёқ уни мукаммал касб эгаси эканлигидан дарак берарди.

Куни кеча ғишт терувчиликни орзу қилган Ойша опа, меҳнатда донг таратди. Ўз ҳамкасбларининг юрагида эзгу ниятлар уйғотиб, яхши йўлга ундади.

Ўша кезлари 153-қурилиш трестида коммунистик меҳнат коллективи унвонини олиш учун курашга кўп бригадалар отланганди. Ойша опанинг ташаббускорлиги ана ўшанда айниқса иш берди. Биринчилар қатори бўлиш осон эмас экан. Ойша опа ўз тажрибаларини ҳеч кимдан аямади. Ёшларга ҳунар ўргатишдан зерикмади.

Ойша опа ишлаётган бригада коммунистик меҳнат бригадаси унвонини бошқармада биринчи бўлиб қўлга киритганда, бу хушхабардан кўнгли тўлиб тошган бригадир Гриша Политис:

— Ойша опа, бу орзумизнинг ушалишида сизнинг ҳиссангиз жуда катта бўлди, — деб миннатдорчилик билдирган эди.

Мана ўша воқеанинг бўлиб ўтганига ҳам беш йилдан ошди. Бундан 8 йил муқаддам Чилонзорга илк пойдевор қўйилаётган пайтдаёқ Ойша опа ҳамкасбларининг биринчи сафида бўлди. У меҳнати билан иззат топди. Уни икки марта Ленин район Советига депутат қилиб сайлашди.

Инсон иши, муомаласи, юриш-туриши хиллас инсонийлиги билан гўзал. Ойшанинг депутатлик фаолиятида бўлиб ўтган бир шингил воқеа билан танишишнинг ўзи унга нисбатан киши қалбида ҳурмат туйғуларини уйғотади...

...Афанасенко кўчасида турувчи ёш гўдак Фотима ва Зуҳроларнинг она-оталари бевақт вафот этдилар. Ойша опа бу хабарни эшитиб жуда қайғурди. Чунки унинг эри ҳам урушда ҳалок бўлган эди.

Ушанда Ойша опа беш боланинг ўксимаслиги учун қўлидан келганича ҳаракат қилди. Болаларига ҳам она, ҳам ота бўлди. Уларни вояга етказиб, ҳаётга йўлланма берди.

Ойша опа Фотима-Зуҳраларни ҳам ўз болаларидай ардоқлаб, қанотига олди. Кейинроқ уларни интернатга жойлаштирди, истиқболларини эса давлатга топширди.

Ойша опанинг юксак мукофот— Ленин ордени олиш йўлидаги хизматлари саноқсиз. Бу хизматлар Ойша опа қалбидаги олийжаноб туйғуларнинг самарасидир.

Ш. ФОЗИЛОВ.

КОМСОМОЛ МАИШИЙ ХИЗМАТГА ҒАМХЎРЛИК ҚИЛСИН

ВЛКСМ Марказий Комитети савдо, умумий овқатланиш, темир йўл, автомобиль, ҳаво транспорти, алоқа, соғлиқни сақлаш, уй-жой хўжалиги, коммунал ва маиший хизмат кўрсатувчи корхоналардаги барча ёш ходимларга, Совет Иттифоқидаги барча комсомол ташкилотларига, йигит ва қизларга мактуб билан мурожаат қилди. ВЛКСМ Марказий Комитети совет кишиларига хизмат кўрсатиш маданиятини янада ошириш учун комсомоллар билан ёшлар нималар қилишлари мумкинлиги ва лозимлигини муҳокама қилишни тавсия этмоқда.

Коммунистик партия халқнинг моддий ва маънавий эҳтиёжларини ҳар томонлама қондириш тўғрисида доим ғамхўрлик қилиб келмоқда, дейилади ВЛКСМ Марказий Комитетининг мактубида. КПСС Программасида эълон қилинган «Ҳамма нарса инсон учун, инсоннинг бахт-саодати учун» деган шиор жамиятимиз ҳаётининг энг муҳим принципига айланиб қолган.

Экономика ривожлантирилаётганлиги, ишлаб чиқариш такомиллаштирилаётганлиги туфайли енгил саноат товарларининг турлари йил сайин кўпайиб, сифати яхшиланиб бормоқда. Етти йиллик мобайнида 80 мингта янги магазин, 20 мингтадан кўпроқ маиший хизмат кўрсатувчи комбинат ва устахона очилди, ошхоналар, кафелар, ресторанлардаги ўринлар миқдори икки миллионта кўпайтирилди. Совет кишиларининг фаровонлиги ўсиб бориши билан бирга меҳнат ва турмушда янги ижтимоий муносабатлар шаклланмоқда, коммунизм қурувчиси ахлоқ кодексининг принциплари, ўзаро муносабатларнинг чинакам олий маданияти қарор топмоқда. Бунда хизмат кўрсатиш соҳасида ишловчи ходимларнинг ҳам роли катта бўлмоқда, албатта. Ҳозирнинг ўзидаёқ аҳолига бевосита хизмат кўрсатувчи соҳаларда жуда кўп меҳнаткашлар — 20 миллион киши ишлаб турибди.

Лекин шундай бўлса ҳам бизда маиший хизмат кўрсатиш соҳасининг иши тўғрисида кўпгина гап—сўзлар бўлаётганининг сабаби нима? Сўнгги йилларда одамларимизнинг бўш вақти анча кўпайди. одамлар шу вақтда ўқишлари, санъат, спорт билан шуғулланишлари болаларини тарбиялашлари, ҳордиқ чиқаришлари мумкин. Лекин ана шу қимматли вақт баъзан магазинда, поликлиникада, почтада, автобус остановкасида навбат кутиб туришга беҳуда сарф бўлиб кетмоқда. Ҳолбуки, жуда кўп ҳолларда маиший хизмат кўрсатишни оқилона ташкил қила билмаслик сабаблигина шундай бўлаётир. Баъзан шундай бўлиб чиқадики, биз ўзимиз турмушимизнинг мазмунини пасайтириб юборамиз, қимматли капитал бўлган вақтни зое кетказамиз.

Бизда бeғамлик, қўполлик, эътиборсизлик ва формализм кўринишлари ҳали ҳам тез-тез учраб туради. Одамлар бир-бирлари билан қилган муомалаларида яхши истак, дилдан айтилган сўз, самимий табассум, самимий кўришиш қанчалик муҳим эканлигини исботлаб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак. Бу ўринда хизмат кўрсатиш соҳасининг ходими ҳам, харидор, мижоз ҳам юксак маданият намуналарини кўрсатмоғи керак.

Баъзан, дейилади мактубда, Ғарбда хизмат кўрсатиш даражаси юксак эканлиги ҳақидаги сўзларни эшитиш мумкин. Лекин Ғарбда хизмат кўрсатиш соҳасига ҳаддан ташқари зеб берилаётганлигини одамларнинг манфаатларини кўзлаб қилинган иш деб ўйлаш соддалик бўлур эди. Хизмат кўрсатишга бунчалик оро беришнинг яширин сабабларини кўрмаслик—одамларнинг табассуми, эзгу ниятларидан фойда олиш, бойлик орттириш учун фойдаланилаётганлигини кўрмаслик соддалик бўлур эди. АҚШдаги кўп магазинларга «Жилмайингиз! Сизларга шунинг учун ҳақ берилади!» деган сўзлар ёзилган тахтачалар осиб қўйилганлиги бежиз эмас.

Бизнинг мамлакатимизда хизмат кўрсатиш маданиятини оширишдан кузатилган мақсад одамлар учун иложи борича кўпроқ қулайлик яратиб беришдан, унинг вақтини тежаб қолишдан, унинг кайфияти ва саломатлигини яхшилашдан иборат. Мамлакатимиз халқлари ўзларининг меҳмондўстликлари, қувноқликлари, улфатликлари, ситқидилликлари билан азалдан ном чиқариб келганлар. Ана шу шонли миллий фазилатлар, ана шу анъаналар маиший хизмат кўрсатувчи совет корхоналарининг ўзига хос фазилати бўлиб қолсин.

ВЛКСМ Марказий Комитети комсомол ташкилотларини меҳнаткашларга хизмат кўрсатиш маданиятини юксак поғонага кўтариш учун ҳаракатни янада авж олдириб юборишга чақиради.

Савдо-сотиқ, уй-жой-коммунал хўжалиги, умумий овқатланиш корхоналарида, транспортда хизмат кўрсатишнинг прогрессив замонавий формалари ва юксак маданиятини жорий этишга ташаббускорлик қилиш ёшларнинг бурчидир. Мамлакатимиздаги кўпгина областлар ва республикалар комсомолларининг қилаётган конкрет ишлари бу соҳада ёшлар нималар қила олишларини, уларнинг қандай имкониятлари борлигини равшан кўрсатиб турибди.

Латвия комсомол ташкилотлари маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ишини яхшилашда актив қатнашмоқдалар. Улар касаба союзлари республика совети ва маиший хизмат кўрсатиш бош бошқармаси билан биргаликда меҳнаткашларга хизмат кўрсатиш сифатини жамоат кўригидан ўтказдилар. Маиший хизмат кўрсатувчи икки мингдан ортиқ корхона ана шу кўрикда қатнашди ва бир талай қимматли таклифлар киритди. Бу таклифларнинг кўпчилиги дарҳол амалга оширилди. Шаҳарларда ва районларда ателье лар, устахоналар ва қабул пунктларининг иш тартиби меҳнаткашлар учун жуда қулай қилиб белгиланди, республика қишлоқларида кийим-кечак ва пойафзални ремонт қилиб берувчи ўнлаб сайёр қабул пунктлари ишлаб турибди.

Эстония комсомоллари ҳам ўзларининг латвиялик ўртоқларидан орқада қолишмаётир. Таллин ресторанларида ва кафеларида бўлган ҳар бир киши моҳир ошпазлар тайёрлаган лаззатли таомларни ҳам, официантларнинг хўш муомалалигини ҳам, бу жойларда ҳукм сўраётган саранжомсариштаилик ва одамжонлик вазиятини ҳам миннатдорчилик билан эслаб юради.

Ҳар бир комсомолга, ҳар бир йигит ва қизга, уларнинг куч-ғайрати, матонати, ташаббускорлигига кўп нарса боғлиқ деб уқтирилади мактубда. Беғубор табассум, комсомоллик шижоатидан баҳра олган ҳатто жуда кичик бир иш ҳам одамларга қувонч бахш этади.

Комсомол-ёшлар коллективлари кўп иш қилишлари мумкин. Энг яхши ана шундай коллективлар кўрсатаётган ибрат бизни шунга ишонтирмоқда. Москвадаги «Марина» деган ёшлар магазинида комсомоллар ўз касбларини севишади, зўр ҳафсала билан ишлаб, ташаббускорлик кўрсатишмоқда. Орел, Львов, Рига, Москва, Харьков, Ростов станцияларининг ва бошқа темир йўл узеллари ва станцияларининг комсомол-ёшлардан иборат коллективлари ҳар бир йўловчи қулай шароитда ҳузур қилиб сафар қилиши учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар.

Белоруссия комсомоллари 220 магазинда холис хизмат бюролари вужудга келтиришди. Йигитлар билан қизлар керакли молларни танлаб олишда ёрдам беришади, магазинда қандай буюмлар борлигини айтиб туришади, харидорларнинг болаларига қараб туришади, уйларига бориб буюртмалар олишади ва кексалар, инвалидлар, кўп болали оилаларнинг товарларини элтиб беришади. Бунинг учун ҳеч қандай ҳақ олинмайди ва бу ишлар одамлар ўзлари сотиб олган нарсаларидан кўнгиллари тўлсин деган ягона муддао билан қилинади.

Уй бошқармалари ҳузурида ремонт дружиналари, деб аталган муассаса барпо этган Москва комсомоллари бошлаган ишда ана шундай куртаклар айниқса бўртиб кўринмоқда. Ставрополь улкасида медицина муассасаларининг комсомоллари ишдан ташқари вақтларда меҳнаткашларга профилактика хизмати кўрсатиш юзасидан катта ишлар олиб бормоқдалар. Ереван медицина институти юқори курсларининг студентлари жамоатчилик асосида техникум барпо этиб, медицина ҳамширалари, фельдшерлар, санитарлар тайёрламоқдалар, институт комсомол комитети эса, Бутуниттифоқ зарбдор комсомол қурилиши бўлган синтетик каучук заводида поликлиника ташкил қилди. Бундай имкониятлар ҳамма жойда ҳам бор.

ВЛКСМ Марказий Комитети маиший хизмат корхоналарига иродали ва серғайрат йигит-қизларни, янгилик изловчи ва новаторликка интилувчи миришкор ташаббускорларни юборишга даъват этади.

Хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш учун кураш ҳаммамизнинг ишимиздир, барча комсомол ташкилотлари, ҳамма ёшларнинг ишидир. Ўз-ўзидан равшанки, яхши ва чиройли товарлар бўлмаса, юксак маданиятнинг ўзидан наф келмайди. Ленинграддаги «Пассаж» ва болалар магазинларининг комсомоллари Володарский номли, «Большевичка», «Скороход» фабрикаларининг сифатсиз маҳсулотлари устидан жамоатчилик судини ўтказиб, тўғри иш қилишди.

Львов телевизор заводи комсомолларининг ташаббуси қўллаб-қувватлашга ва оммалаштиришга лойиқ ташаббусдир. Улар ўзлари ишлаб чиқараётган буюмлар одамларга узоқ вақт ва пухта хизмат қилсин, деб телевизорларни бепул ремонт қилиб берадиган «Спасибо» («Раҳмат») телевизион ательесини ташкил этдилар.

ВЛКСМ Марказий Комитети ёш бинокорларга мурожаат қилиб, уларни савдо, умумий овқатланиш, коммунал хизмат кўрсатувчи корхоналарни муддатидан олдин қуриб битказишга ёрдам беришга даъват қилди, ижодий ёшлар ва студентларни, адабиёт, кино, театрнинг ёш арбобларини ҳам маиший хизмат кўрсатиш маданиятини оширишга ўз ҳиссаларини қўшишга чақирди.

Совет халқимиз, дейилади мактубнинг охирида, барча эзгу ва яхши ишлар учун ёшларга ситқидилдан раҳмат айтадилар. Бундай баҳога сазовор бўлишдан ҳам шарафлироқ ва қимматлироқ нарса бўлиши мумкинми, ахир!

Қаҳрамон Болтаев меҳнатсеварлиги, чаққонлиги билан кўпчиликнинг оғзига тушган. Корхонада уни ҳамма ҳурмат қилади. Ҳозирги кунда илғор токарь Қаҳрамон Болтаев 12-цехда меҳнат қиляпти. Коллективнинг биринчи квартал планини муддатидан олдин бажаришида у ҳам ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди. Суратда: Ўзбекистон трактор-йиғув заводи ишчиси ўртоқ Қ. Болтаев.

А. ТЎРАЕВ фотоси.

Адабиёт саҳифаси

УЛУҒ ҒАЛАБАНИНГ 20 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ЧЎЛИ ИРОҚ

ОЧЕРК

Бу воқеа ҳали-ҳали ёдимдан кўтарилмайди. Йиллар ўтган сайин унинг унутилмас хотираси хаёлим кўкида тонг юлдузидай ярқираб кўринади. Воқеа 1945 йилнинг май ойида, Германияда, Берлин йўлида бўлиб ўтган эди.

Одер дарёсини кечишда ва Улуғ ғалабамизни олиб келган сўнгги жангларда қатнашган баҳодирлар ҳақида очерк ёзиш учун йўлга чиқдим. Одер орқасидан бошланиб, Берлинга элтадиган автомагистралда дуч келган биринчи ҳарбий машинани тўхтатиб, унга тушиб олдим. Машинада автоматларини елкаларига осиб олган ўн чоқлиқ навқирон йигитлар гурунглашиб ўтиришибди. Улар билан саломлашиб, давра гурунгига қўшилдим.

Икки томони ўрмонзор кенг асфальт йўлда, шамолдай тез учиб бораётган машина бирдан тўхтади. Шофер кабинадан тушиб, қўлига челак олди ва ўрмон ичига кириб кетди.

Мен ўрнимдан туриб, ўрмонни томоша қилдим. Шофер кетган томонга қарадим. Йўл четидан 40—50 метр нарида азим дарахтлар орасидан булоқ оқарди. Шофер челакни сувга тўлдириб, изига қайтди.

Шу вақт ўрмон устидан, олисдан най овози эшитилди. Мен қулоқларимга ишонмадим. Бутун вужудим қулоққа айланиб, най овозига маҳлиё эди. Таниш ва энг севимли куй «Чўли ироқ»нинг жозибали оҳанглари тўлқинланиб келарди...

Шофер машинасига ўрнатган ясама приёмникни буради. Ундан джазнинг бўғиқ овози эшитилди. Шофер «бу қуй приёмникдан эмас, ўртоқ лейтенант» деди. Машинадаги жангчилар ҳам жим бўлишиб, най овозини мириқиб тинглар эдилар. Россиядан, Кавказдан, Украина ва Ўрта Осиёдан келган йигитларнинг ҳаммаси, олис-олислардан келаётган сеҳрли куйни қизиқсиниб, дил бериб эшитишарди.

Мен машинадан тушиб қолиб, ўрмон ичидаги тор сўқмоқ йўлдан най овози келаётган томонга йўл олдим. Сеҳрли куй мени ўзига тобора чорларди. Йўлимни кўрсатиб турарди. Қайдасен жангчи, кел, сенинг учун қўшиқ айтаяпман деяётгандай туюларди.

Ўрмон ичидаги ялангликка қурилган катта бино рўпарасидан чиқиб қолдим. Бинонинг иккинчи қаватидан ҳамон ўша хаёлимни банд этган «Чўли ироқ» янграб эшитилмоқда. Болохона айвонида дам олиб ўтирган жангчиларга кўзим тушди.

Госпитал дарвозасида турган соқчига ўзимни таништириб, ундан найни ким чалаётганлигини айтиб беришини сўрадим. Соқчи менинг юзимга диққат билан қараб «ҳамшаҳарингиз чаляпти, у киши майор, санбатимизнинг командири Носир Хўжаев бўладилар» деди.

Мен санбат командири бўлган ва найни қотириб чалаётган ҳамшаҳаримни билишга шошиб, тўғри болохонага юрдим. Лекин болохона зинасига қадам қўйдиму, юқорига кўтарила олмадим. Зинада қўлтиқтаёққа суянган ярадорлар туришарди. Улардан баъзилари қўлтиқ таёқларини ёнларига қўйишиб зинага ўлтириб олган эдилар. Мен уларни безовта қилгим келмади. Каравотларда ётган беморларнинг ҳам бошлари най овози келаётган тарафга қаратилган эди.

Мен бу жангчиларнинг юзига қарадим. Улар мени кўрмас эдилар. Уларнинг ўю-хаёллари, юрак тўлқинлари найнинг ёқимли овозларига уланиб кетган эди. Кечагина жанг майдонларида Ватанимизга катта кулфатлар келтирган гитлерчи босқинчиларга қарши шиддатли жанглар қилган ва разил босқинчиларнинг аёвсиз адабини берган, қалблари душманга нисбатан қаҳр-ғазаб билан тўлиб-тошган бу азаматларни бирпас бўлса-да кўз олдимда тасаввур этиб тургим келди. Улар ҳозир жангни, босиб ўтган оғир уруш йўлларини бир озгина бўлсада унутгандай туюлардилар. Уларнинг уруш оловларида қотиб, қорайган юзлари ҳозирги дақиқада илиқ баҳор нурлари билан ярқираб кўринарди. Уларнинг лабларида табассум, юракларида меҳр тўлқинлари мавж урарди. Мен бу азамат жангчилар ёнида туриб болохонага қарадим. Болохонада жангчи ярадорлар қуршовида менинг ҳамшаҳрим ўлтирарди. Узоқдан унинг қора қошлари, думалоқдан келган оқиш юзи ва йирик катта қора кўзлари менга танишдай кўринди. Унинг кителида икки Қизил юлдуз ва тўрт медаль ярқираб кўринди. Майорнинг хаёллари ҳозир най овозига берилган эди. У икки кўзини юмиб бутун қалбини най оҳангларида изҳор этишга ҳаракат қилаётгандай туюларди.

Кимдир мени туртгандай бўлди. Қайси бир ярадор менга стул келтириб қўйганлигини ва қўли билан стулга ўлтиришимни таклиф этаётганлигини кўрдим. Каравотлар йўлагида, ярадорлар орасида ўтириб қолдим. Юракни аллалаган, хаёлни ўғирлаган куй тобора зўр куч ва жозиба билан янграрди, унинг овози бутун оламни чулғаб олгандай эди.

Най садосида мен бутун бир ҳаётни кўрдим. Бу ҳаёт жанг туфонларида, уруш йўлларида баҳодир йигитларимизнинг босиб ўтган йўлларида намоён бўлди. Мана, ёнимдаги каравотда қотмадан келган, новча бир йигит ётибди. У ёстиққа бош қўйиб ёқимли оҳангни тўлқинланиб тингламоқда.

— Қандай яхши куй-а? — дедим унга энгашиб, аста.

Жангчининг юзига илиқ табассум нурлари югурди. Менга ифтихор билан қараб:

— Бу «Чўли ироқ». Буни тинглаб гўзал Фарғонам эсимга тушиб кетди, — деди у.

Фарғоналик йигит бошини кўтариб, болохонани кўрсатиб, яна сўз қотди, — найни майор Хўжаев чаляптилар. Мен у киши билан Москва остонасида ҳам, Волга бўйида ҳам фашистларнинг адабини берганман. Мана, бу ерда ҳам биргамиз.

Жангчи бошқа сўз айтмади. У, келинг яхшиси куйни тинглайлик, дегандай менга кулиб қаради-ю, бошини юмшоқ ёстиққа қўйди. Ёстиқ остидан унинг орденлари ярқираб кўринди.

Най садоси мени олис-олисларга олиб кетди. Палаткалар қуёш нуридан, баҳор чечакларидан дармон олиб, ўз бағрида даволанаётганларнинг тезроқ тузалишларини кутаётгандай ярқираб кўринарди. Атрофни ўраб олган яшил ўрмон салқин баҳор шабадасидан ҳаётни куйлаб қўшиқ айтарди. Зангори осмон мусаффо кўксини ер устига тутиб осойишта дамлар келганлигидан сўзлаётгандай эди.

Фарғоналик йигитнинг ёнида қанча ўтирганлигимни билмайман. Лекин унинг сўзи билан, унинг хаёли билан Ўзбекистонни, бепоён Ватанни, Носир Хўжаев босиб ўтган жанг йўлларини хаёлан кезиб чиқардим. Найнинг оромбахш, дилни қитиқловчи садосида Фарғона қизларининг шўх кулгилари, жўмард йигитларининг баҳодирлиги кўз ўнгимдан бирма-бир ўтди. Хаёл йўл танламайди. Мана у Тошкент кўчаларида, Самарқанд боғларида, Бухоро чўлларида, Аму соҳилларида, Помир чўққиларида елиб юрибди. У ердан, она диёрдан ёшу-қарилар, оқсоч оналар олис ғарбга — жангга кетган фарзандларининг йўлига катта умид билан қараётгандай, азиз фарзандларининг эсон-омон, ғолиб қайтишларини сабрсизлик билан кутаётгандай туюларди.

Най садосида жанг йўллари жонлангандай бўлди. Носир Хўжаев найни Тошкентдан, медицина институтидан олиб келган. У институтни тамомлаб, қўлига диплом олганида, уруш бошланиб қолди. Дипломни уйда қолдириб онаси билан ҳайрлашиб, ўзи билан фақат найини олди. Найни этик қўнжига тиқиб фронтга кетди. У институтда ҳаваскор санъаткорлар тўгарагининг раҳбари эди. Санъатни ва шифокорликни жуда севарди. Шу икки касб билан фронтга йўл олди. Най ҳам, музика ҳам одамнинг хаста дилига шифо келтиради деди.

Носир Хўжаев найни қаерда бўлмасин ўзи билан бирга олиб юрди. У 1941 йилнинг куз ойларида Москва бўсағаларидаги шиддатли жангларда қатнашди, 115 алоҳида ўқчи бригаданинг операция взводида командир бўлиб хизмат қилди. Москвани, улуғ пойтахтимизни гитлерчи газандалардан ҳимоя қилишда ярадор бўлган жангчиларни даволади. Душман Москва остонаcидан улоқтириб ташланганидан кейин Носир Хўжаев ўз шифокор взводи билан Волга бўйларига келди. Бу ерда душманнинг жуда катта кучлари тўпланган эди. Душман қўшинларига қарши олиб борилган ҳаёт-момот жангларида Хўжаев ўз взводи билан қатнашди, ярадорларни даволади. Гитлерчилар Волга бўйида батамом тормор келтирилди. Баҳодир қўшинларимиз ғарбга томон йўл олдилар. Хўжаев взводи ҳам олдинга жўнаб кетди. Унинг взводи Курск ярим доираси деб аталган оғир жангларда ҳам қатнашди. Бу ердан Днепр соҳилларига келди. Носир Хўжаев бу вақтда санитария батальонига командир ва бош жарроҳ этиб тайинланган эди. Унинг шифокорлар батальони Днепрни биринчи бўлиб кечиб ўтган қисмлар қаторида нариги соҳилга йўл олди ва у ердаги ярадор жангчиларни даволай бошлади. Батальон душман самолётларининг хужумига йўлиқади. Қурбонлар беради. Лекин врачлар, санитарлар ярадорлар ёнидан бир қадам ҳам нари жилмайдилар. Баҳодирларнинг ҳаёти учун жонларини фидо қилиб курашадилар.

Гитлерчилар Ватанимиз чегараларидан қувиб чиқарилгандан кейин санитария батальони Польшада ва Германияда олиб борилган жангларда қатнашди.

Мен госпиталда, ҳалиги фарғоналик ярадор жангчи ёнида ўтириб, Носир Хўжаев ва у командир бўлган батальон шифокорлари ҳақида ана шундай илиқ сўзларни эшитдим. Улуғ ғалабамизни таъминлашда катта жанговар ҳисса қўшган санитария батальонининг ажойиб қаҳрамонона ишларини кўз олдимга келтириб, уларга таҳсин айтгим келди. Мен най садоси тингандан кейин, ҳамшаҳарим билан танишиб олдим.

Мен 1947 йил баҳорида Носир Хўжаевни кўриш учун у ишлаётган шифокорлар госпиталига яна бордим. Ҳарбий врач операция хонасида экан. Бир вақт ҳориб ичкаридан чиқди. Оқ халатини ечиб, мен билан илиқ кўришди. Унинг ҳаяжонланганлигидан оғир операция қилганлигини сезардим. Ўзи ҳам сўз очиб қолди: уруш тамом бўлганига икки йил бўляпти. Лекин унинг излари ҳалигача йўқолгани йўқ. Яна бир жангчимиз далада кўмилган минага дуч келиб қорнидан оғир яраланибди. Бир амаллаб асраб қолдик. Омон қолади.

— Носир ака, бугунгача қанча операция қилганлигингизни айтиб бераоласизми? — сўрадим ундан.

— Бўлмасамчи, бизда рўйхат, касаллар тарихи борку. Адашмасам бугунги операция фронтда қилган етти мингинчи операциям бўлади, — у дераза ёнига келиб ташқарига кўз ташлади. — Шуни ҳам сизга очиқ айтиб қўяй, мен уйга, Тошкентга қайтаяпман.

Кечқурун ўн чоқлик офицер Носир ака уйига йиғилдик. Ҳамма Носир акадан найда бирор куй чалиб беришини илтимос қилди. Носир ака яна найни қўлига олди. Хонада «Чўли ироқ» янграй бошлади. Куй тамом бўлганда меҳмонлар орасида ўтирган, армия штабидаги санитария батальонидан келган врач — капитан Қосим Мадумаров ўрнидан туриб даврa ўртасига келди. Сўнг дўстларига мурожаат қилди.

— Дўстлар, Носир ака эртага Ватанга қайтиб кетаётир. Лекин биз қолаяпмиз. Мен Носир ака кетса ҳам унинг найи биз билан қолсин, деган таклифни айтмоқчиман.

Ҳамма қарсак чалиб юборди. Най Мадумаровда қолди. Хўжаев Ўзбекистонга жўнаб кетган бўлсада, унинг найи Германияда, жангчиларимизнинг қўлларида сақланди. Уни кўп ишқибоз йигитларимиз чалиб юришди. Най она-Ватанимизнинг бир оҳанграбо овозидай янграб юрди.

Носир Хўжаев Ватанга қайтгандан буён Тошкентдаги шаҳар касалхоналарида жарроҳ бўлиб ишлаб келмоқда. Унинг турмуш ўртоғи ва фронтда бирга хизмат қилган Наталия опа ҳам касалхонада ҳамшира бўлиб меҳнат қилмоқда.

Мен яқинда Носир акани кўриш учун у ишлаб турган касалхонага бордим. Касалхонада бир вақтлар Германияда найни эсдаликка олиб қолган Қосим ака Мадумаров даволанаётган экан. Қосим ака оғир ошқозон касалига йўлиққан эди. Уни Носир ака операция қилди. Ҳозир Қосим ака соғайиб уйига қайтди. Лекин най ҳали ҳам ўз эгасига топширилмаган. Қосим ака найни, Улуғ ғалабанинг 20 йиллиги яқинлашаётган кунда, жанговар дўстларни йиғиб, ўз эгасига тантанали топшириш учун тараддуд кўриб юрибди.

Фронтда кўп кишиларни ўлимдан сақлаб қолган Носир Хўжаев урушдан кейин ҳам совет кишиларининг соғлиғи учун курашиб келмоқда. Ундай кишилар ҳамма вақт олдинда бўладилар. Носир ака «Халқ соғлиғи юрт бойлиги» дейди. Ана шу юрт бойлиги учун курашиб келаётган ажойиб шифокорнинг ҳаёти шон-шараф билан, кишилар миннатдорлиги билан мунаввардир.

Н. ЭГАМНАЗАРОВ.

Ўлкамга файз-кўрку, дилларга
қўшиқ
Бахш этди баҳор.
Нозини алвонранг гулларга
қўшиб

Нақш этди баҳор.
Қизлар дутор чертиб куйласа
жўшиб
Рақс этди баҳор.

Минг рангда товланиб табиат
туси
Акс этди баҳор.

Анвар ЮСУПОВ.

А. ТЎРАЕВ фотоэтюди.

ШЕЪРНИНГ ТУҒИЛИШИ

Султон АКБАРИЙ

I.

Шеър ёзиш,
Игнада қудуқ қазиш,
Олтин суви беришдай мисга,
Тўн кийгизиш каби фикрга,
ҳисга.

Ҳаёт соддаликдан
бошланганидай,
Шеър ҳам қофиядан бошланиб
ўнгай,
Янги формуладай қийнайди
сўнгра,
Ачинмас кўзларинг
ёшланганида.

Бирон шоир ернинг тортиш
қонунин
Топмаган бўлса-да, ажойиб
физик.
Унинг кашфиёти, хаёли қизиқ,
Вазнларга солар ҳаёт шовқинин.

Ошна,
Қийин, ошна,
Шеър билан дунёни забт эта
бошлаш!

II.

Юрак томганда чак-чак,
Таниш эшикларни тақиллатаман
Юзларни,
кўзларни,
Лабларни,
қалбларни
яқинлатаман.

Аразлаган ёрни яраштираман,
Ошиқ-маъшуқларнинг
хизматига шай.
Одамлар учун яшай!
Улар учун яшасам қалбга
кираман.

III.

Яхши шеър — пишган қовун,
Палакда ётмас.

Яхши шеър билан овун,
Севгингни сотмас.

Дунёнинг ҳусни танҳо
Гул эмас, шеър ҳам.
Уни тинглар маст анҳор,
Зерикмас ер ҳам.

Яхши шеър — жон озиғим,
Нафасим ўти,
Менинг қоққан қозиғим
Йўллардан ўтиб.

А Л Л А

Шеър дардида чўчиб уйғондим саҳар,
Яратмоқчи эдим янги бир қўшиқ.
Коинотдан сукут, тиниқлик оқар,
Кўкда фақат чўлпон юлдузи ёниқ.

Ҳатто хўрозлар ҳам қолганди доғда,
Булбул чах-чахига шеърим ҳамовоз.
Қўшиғим битай деб қолган бир чоғда
Чинқириб уйғонди ўғилчам бехос.

Шеър қолди. Беланчак тебратдим бориб,
Баттарроқ қичқирди бола тушмагур.
Охир ўйинчоқ ҳам тутдим ёлбориб,
Боқмади лоақал қайрилиб бир қур.

Онаси ухларди ширин уйқуда,
Гўдак йиғисини эшитмас шу зум.
Уйғотишга кўзим қиймасди сира,
Бола овутишга йўқ эди шудим.

Она алласига ўрганган жуда,
Ухламас алласиз, куйсиз ҳеччачон.
— Тўхта! — дедим, шеърим келтирдим
тезда,
Қани буни эшит дедим, болажон.

Бахтимдан ўргулай, шеъримни тинглаб
Пиш-пиш ухлаб қолди лаҳзада гўдак.
Шоир атасангиз тишлар эдим лаб,
Шоир эмас эдим шоир дегудак.

Дўстлар! Бугун эса сўзлайман жўшқин,
Кутинг мендан яхши қўшиқ, шеърни-да!
Ахир кўрдингиз-ку тунги қўшиғим
Она алласининг ўтди ўрнида!

Юсуф ШОМАНСУР.

КЎКЛАМ КУЙЛАРИ

Ногаҳон чарақлаб юлдузли
тунлар
Аму бўйларидан келтирар
салом.
Табиат мафтуни қалбда
тўлқинлар
Фикру хаёлимга бермайди ором.

Сер жилва, ишвакор илк баҳор
кезар
Ухлаган боғимга қўйинбми
қадам?
Соғиниб келгандек ўпиб
сийпалар
Ҳатто дарахт шохин қўймайин
бирдам.

Бинафша нафасли еллар
беқарор,
Бу — ажиб, кўкламнинг қишга
ҳужуми.
Пахтакор тунини айлайди бедор,
Бу қуёш ўлкасин гўзал удуми.

О... хушбўй кўкламим, нақадар
дилбар
Ўзбек диёрининг бой табиати!
Юлдузли кечалар, шафақли
саҳар
Нечоғлик дилоро
чирой, шавкати.

Холид РАСУЛ.

ШУДИР ИЛҲОМ...

Шамол турди тарқалди булут,
Қуёш боқди тоғ, дала, қирга.
Ёмғир ҳосил қилган кўлмаклар
Сингиб кетди бир зумда ерга.

Қайга боқмай гўзал табиат
Майса-ўтлар чайқалар елда.
Жилғаларнинг куй-қўшиқлари
Ҳис-туйғулар уйғотар дилда.

Шудир дейман илҳом, мавзў,
шеър:
Мисраларим ёғса ёмғирдек
Ва кетолса қалбларга сингиб
Сувга чанқоқ шу дала, қирдек.

Эргаш МАВЛОНОВ.

ЮРАК ВА АҚЛ

Фан мағзин ёнғоқдек чақади ақл,
Соз сўзлаб ҳаммага ёқади ақл.
Юрак бўлса доим берилиб ҳисга,
Измин берганларни қўяр
ташвишга.
Доно сўзлар сочиб мисоли қуёш,
Ақл ҳар кимга ҳам бўлиб
қолди бош.
Эрк берма ҳисларга дея ҳар
нафас,
Юрак атрофини ўради қафас.

* * *

Шеърларни умрга этаман қиёс;
Иккисида доим яшар туйғулар.
Гоҳ умр шеърларга бўларкан
она,
Гоҳида шеърлардан умр туғилар.

Сабриддин САДРИДДИНОВ.

МУҲАББАТ БЎЛМАСА...

Мен сени изладим, сен эса мени
Муҳаббат аталмиш бир
хиёбондан.
Мен сени сўзладим, сен эса мени
Кўнгилга саодат битган достондан.
Мен сенга гул тердим, сен эса
менга
Ошиқлар қадами етмаган қирдан.
Мен сенга қўл бердим, сен эса
менга
Аму бўса олиб тургандек
Сирдан.
Мен сени соғиндим, сен эса мени
Ҳижронда висолга чорлади
мактуб.
Мен сени соғиндим, сен эса
мени
Тоҳиру Зуҳрадай бўлмадик
маҳбуб.
Муҳаббат бўлмаса икки дунё
ҳам
Қовуштираолмасди бизларни,
эркин.

Барот БОЙҚОБИЛОВ.

ОТАМ ХОТИРАСИ

Улуғ Ватан уруши йилларидаги ҳаёт-момот жангларида бутун совет халқи оёққа туриб Ватан ҳимоясига отланди. Кўплаб қаҳрамон эл фарзандлари бу шиддатли курашда она-юрт озодлиги учун жонини фидо қилди. Шулар орасида менинг отам Ҳабибулла Холхўжаев ҳам бор эди. Бу шеърни жангда қурбон бўлган падарим хотирасига бағишлайман.

Илк саҳарда чиқдим-да боққа,
Сиз ўтқазган ўрикни кўрдим.
У каттакон, сиғмас қучоққа,
Мевасидан авайлаб тердим.
Гул қайчингиз олдим-у, аста
Сиз ёқтирган гуллардан уздим
Ва ясадим гўзал гулдаста,
Гул кўзангиз тўлғазиб қўйдим.
Уй турида ўрнингиз доим,
Жанг хотири — шинелли
солдат.
Орденингиз мардлик тимсоли,
Сиздан қолган ёдгорлик —
сурат.

Қани энди келсангиз қайтиб,
Тўйиб-тўйиб кўришсак дийдор.
Шеърим билан ё қўшиқ айтиб
Парвонангиз бўлардим минг
бор.

Ҳар кун, ҳар тун шу одатим
бор:
Соғиниб мен куй басталайман.
Бир кўришга бўлиб интизор,
Сизга атаб гул дасталайман.

Нилуфар ХОЛХЎЖАЕВА.

ҚИЗИҚАРЛИ КЕЧА

Драматург Сарвар Азимов ва Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек академик драма театрининг бир группа артистлари Низомий номли Тошкент давлат педагогика институти студентлари ҳузурига меҳмон бўлиб келишди. Учрашувда сўзга чиққан институт ректори Ш. Абдуллаев, ўқитувчилардан Н. Малахов, Қ. Ҳикматов, Ш. Абдуллаева, ҳамда кўпгина студентлар «Қонли сароб» асари ҳақида ўз фикр ва мулоҳазаларини айтдилар. Драма автори С. Азимов сўзга чиқиб ижодий режалари ҳақида гапириб берди.

Кеча охирида СССР халқ артисти Олим Хўжаев, Ўзбекистон ССР халқ артистлари Қудрат Хўжаев, Яйра Абдуллаева ҳамда С. Норбоевалар ижросида спектаклдан парча кўрсатилди.

М. ИМОМОВ.

ҚАДРИНГНИ БИЛ, ДУГОНАМ!

(Кичик ҳикоя)

Эшик очилиб, тўладан келган, оппоқ юзли, истараси иссиқ бир қиз кириб келди, саломлашиб, илтифот билан сўради:

— Мумкинми, телефон қилиб олсам...

— Марҳамат, — жавоб қилдим бирор зарур иши бордир, деб ўйлаб.

Унинг нозик бармоқлари кераклл номерларни бир зумда териб бўлди. Телефондан анчагача гудок овози эшитилиб турди. Афтидан уни ҳеч ким олмаётганга ўхшайди. Лекин қиз ҳали бери трубкани қўядиганга ўхшамас эди.

— Жавоб бермаётганга ўхшайди-а? — сўрадим.

— Ҳеч қиси йўқ, вақтим бор, кутаман.

Қиз тирсагини столга тираганча кабинетдаги жиҳозларни кўздан кечира бошлади. Ҳамон трубка қўлида, ҳамон жавоб йўқ. У бир уҳ тортди-да, трубкани тарақ эткизиб жойига қўйди ва шу заҳотиёқ яна олди. Яна чўзиқ-чўзиқ гудок овози... Ростини айтсам хаёлим ипи узилган маржондай сочилиб кетди. Таҳрир таҳрирлигича қолган эди. Ишни йиғиштириб қўйиб, қизга лоқайд тикилганимча унинг тезроқ кабинетдан чиқиб кетишини кутабошладим.

Тинимсиз уринишлардан сўнг у истаган одамини топди шекилли, бир сакраб ёзув столимга ўтириб олди. Мен энди унинг орқасида қолиб кетдим. Кутилмаган меҳмоним хотиржам сўз бошладию, милтиқдай сайрай кетди:

— Ало, бу ўзларимми?

— ...

— Нега тайинланган жойга келмадингиз? Ёки...

У ёқдан бирор важи-карсон айтилди шекилли, қиз яна алангадай ловуллаб кетди.

— О-о-о, шунақа денг, а! Сиз иккига деган эдингиз. Мен эса соат бирдан буён кутаман. Ичакларим ҳуштак чалишаяпти. Иш-пишингизни билмайман, тезроқ йиғиштирингда етиб келинг! Нима, обедни билмайдими, идорангиздагилар?

— ...

— Бўлди, бўлди. Нима?!.

Йигит келаолмаслигини айтган бўлса керак (афсус унинг сўзларини эшитаолмасдим). Қиз чала ёнаётган ўтиндай тутайбошлади.

— Ҳа-а-а, ҳали шунақа эртак айтишни ҳам биламан дее-нг. Байрамда ҳам келмадингиз. Табрикламадингиз ҳам. Наҳот, дарров эскирган бўлсак.

— ...

— Кеча идорангизга борувдим. Жойингизда ўтирасизми ўзи? Ёки расписание тузиб қўяйми-а?

— ...

— О-о-о, алдаб бўпсиз. Ҳамма ерда қоровулларим бор. Яшириб бўпсиз. Ҳар бир қадамингизни ўлчаб юриш қўлимдан келади. Анойи деб, ўйловдингизми ҳали? Бевафо!

Ало, ало! Эшитаяпсизми? Кабинетингизда ким бор? Мажлис? Ҳим, мажлисбозларей. Нима масала кўриляпти? Интизом? Кун тартибингизга яна битта масала қўшиб қўйинг — хотин-қизларга бой-феодалларча муносабат масаласини. Зора сизга ҳам нафи тегиб қолса. Зора соатлаб кутаберишдан қутилсам. Ҳай менга қаранг, анаву понорам кинодачи, арабча картина кетаётганмиш. Оборасизми?

Сабрим тугади, тутоқиб кетдим:

— Яхши қиз, марҳамат қилиб трубкани жойига қўйинг.

Қиз менга сиз ҳам шу ердамисиз, дегандай ўқрайиб қаради.

— Нима?

— Трубкани жойига қўйинг деяпман. Бунча ўзингизни пастга урмасангиз?!.

— Подумаешь!

Қиз яна трубкага юзланди.

— Анварчик, мен яна телефон қиламан. Пока. У трубкани тарақ эткизиб қўйди-да, бедана юриш қилиб кабинетдан чиқиб кетди. Раҳмат ҳам демади. Мен эса нотаниш Анварчикка ачинганимча хаёлга толдим.

Эътибор ОХУНОВА.

СЎЛИМ БАҲОР

(Қ Ў Ш И Қ)

Сўлим баҳор, сўлим баҳор,
Нурда кулган йўлим баҳор.
Шул баҳорга, гул баҳорга
Ярашиғлик диёрим бор,
Ел парвона гул қошида,
Ел куйида шўх нашида.
Гўзаллик бор, нафислик бор
Гулларнинг ол қарашида.
Гул боғларда ёр висоли,
Ёр висоли гул мисоли.
Чаманларда кўрк ошади,
Боғларга ёр ярашади.

Анвар ИСРОИЛОВ.

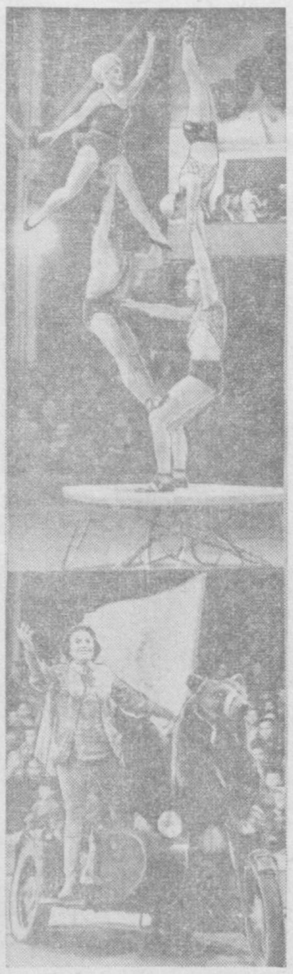

Шу кунларда Тошкент Давлат циркида янги программада кўрсатилаётган томошаларни мактаб ўқувчилари зўр қизиқиш билан кўрмоқдалар. Москва давлат циркининг қизиқчи артистлари ҳамда акробатлар, ваҳший ҳайвонларни ўргатувчиларнинг номерлари қизғин кутиб олинмоқда. Суратда: катта цирк томошаларидан айрим номерлар.

А. АБАЛЯН фотолари.

БЕПУЛ, БЕМИННАТ

Совет портларига келувчи чет эл кемаларининг денгизчилари кўпинча маҳаллий поликлиникаларга, касалхоналарга медицина ёрдами сўраб мурожаат қилишади. Даволаниб бўлгач, улар одатда шифохона маъмуриятига шундай савол беришади:

— Қанча ҳақ тўлашимиз керак?

Бу сўроққа ҳар доим шундай жавоб олишади:

— Совет Иттифоқида медицина хизмати бепул.

Дарҳақиқат, фақат медицина хизматигина эмас, шу билан бирга совет кишисининг бошқа кўпгина эҳтиёжлари ҳам истеъмолнинг ижтимоий фондлари ҳисобига қондирилади.

Булар қандай фондлар? Улар ҳаётда қандай роль ўйнайди?

СССРда, бошқа ҳар бир социалистик мамлакатда бўлгани каби шаҳар ва қишлоқда яшовчи ҳар бир киши учун моддий фаровонлик манбаи меҳнат ҳисобланади. Меҳнатга ҳақ тўлаш бир хил эмас. Ишчи, колхозчи, хизматчи ўз малакаси ва тажрибасига қараб, ижтимоий ишлаб чиқаришга қўшган меҳнатининг миқдори ва сифатига қараб ҳақ олади. Бироқ уларнинг моддий фаровонлиги, уларнинг турмуш даражаси фақатгина иш ҳақи билангина белгиланмайди.

Совет кишилари моддий ва маънавий ёрдамнинг маълум кисмини бепул ёки қулай имтиёзлар билан давлат ҳисобидан корхоналар фойдаси, колхозларнинг даромадлари, касаба союзлари, матлубот кооперациялари ва бошқа ташкилотлар томонидан қилинадиган харажатлар орқали оладилар. Буларнинг ҳаммаси истеъмолнинг ижтимоий фондларидир.

1964 йилда ижтимоий фондлар 36,6 миллиард сўмни ташкил қилди.

Истеъмолнинг ижтимоий фонди социалистик жамият аъзосига унинг меҳнати ҳақининг характери ва даражасидан қатъий назар бепул билим олиш, медицина ёрдамининг ҳамма турларидан фойдаланиш, обод уй-жойларга эга бўлиш, дам олиш уйлари ва санаторийлардан фойдаланиш, спорт билан шуғулланиш, йилига маошни сақлаган ҳолда отпуска олиш, кексайганда ёки инвалид бўлиб қолганда моддий ёрдам олишнинг тенг имконини беради.

Истеъмолнинг ижтимоий фондлари ҳисобига аҳолига бепул кўрсатиладиган хизматларнинг ҳажми қандай?

Совет экономисти Б. Сухаревский «Вопросы экономики» журналида босилган мақоласида бу саволга шундай жавоб беради: маориф соҳасидаги харажатларнинг 95 процентини; соғлиқни сақлаш ва физкультура бўйича 94 процент; социал таъминот бўйича 100 процент; уй-жой хўжалигини сақлаш бўйича 79 процент харажатларни давлат ўз устига олади.

1964 йилда истеъмолнинг ижтимоий фондларини ташкил қилган 36,6 миллиард сўм меҳнаткашларнинг қандай эҳтиёжлари учун сарфланди?

Бу маблағнинг маълум қисми ёш авлодни ўқитишга кетди. Мамлакатимиздаги умумий таълим мактабларида 46,7 миллион ўқувчи бор эди. СССРда ҳаммаси бўлиб эса 68 миллиондан ошиқ киши билим олди. Шу жумладан деярли 7 миллион киши олий ва ўрта махсус ўқув юртларида таълим олди. Совет давлати ҳар йили бир ўқувчининг билим олиши учун 90 сўмга яқин харажат қилади, олий ўқув юртининг студенти учун эса 850 сўмгача сарфлайди.

Аҳоли соғлиғини сақлашга катта маблағлар сарфланади. Ярим миллионга яқин врачлар бир ярим миллион ўрта медицина ходимлари аҳоли соғлиғини сақлаш йўлида хизмат қилади. Биргина ўтган йилнинг ўзида 55 минг ўринли касалхона, 546 минг ўринли болалар боғчалари ва яслилари қуриб берилди. Мактабгача муассасаларда ҳозирги кунда 10 миллиондан ортиқ бола тарбияланмоқда. Уларга кетадиган харажатларнинг асосий қисмини давлат ва колхозлар ўз устига олган.

Истеъмолнинг ижтимоий фондларидан қилинадиган харажатларнинг кўпгина қисмини шаҳар ва қишлоқлардаги 26 миллион пенсионерларга бериладиган моддий ёрдам эгаллайди.

Ижтимоий фондлар ҳисобига 1964 йилда 13 миллиондан ортиқ киши санаторийларда, дам олиш уйларида, пионер лагерларида дам олди ва даволанди.

Ва ниҳоят, истеъмолнинг ижтимоий фондларидан миллиардлаб сўмлик харажатлар тураржой қурилишларига кетади. Ўтган йили аҳоли кўчиб кирган 1,9 миллион янги квартираларнинг ўндан тўққизидан ортиғи давлат томонидан қурилган.

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари тураржой фондларини сақлаш учун ҳам анчагина маблағ сарфлайди. Чунки жаҳонда энг арзон квартира ҳақи СССРда бўлиб, у уй-жойлар харажатларини қопламайди.

Уруш арафасида, 1940 йилда истеъмолнинг ижтимоий фондларига давлат, СССР касаба союзлари томонидан ажратилган маблағлар 4,5 миллиард сўмдан ортиқроқ ташкил қилган эди. 1965 йилда эса улар 41 миллиард сўмдан ошиб кетади. Бундан буён ишчи ва хизматчилар билан бирга колхозчилар ҳам давлат пенсиялари олиш ҳуқуқига эга бўлдилар. Социалистик давлат бойиб борган сари, саноатда ва қишлоқ хўжалигида моддий неъматлар кўпроқ яратилган сари истеъмолнинг ижтимоий фондлари кўпайиб боради.

Яков УШЕРОНКО.
АПН шарҳчиси.

САФАР ХОТИРАЛАРИ

Журналистлар Союзи Тошкент бўлимининг халқаро темада ёзувчи журналистлар секциясининг АПН бўлими билан биргаликда ўтказилган навбатдаги йиғилиши ТошДУ доценти Г. А. Ҳидоятов ва «Совет Ўзбекистони» газетаси редакторининг ўринбосари Ҳ. Нуруллаев билан учрашувга бағишланди. Бу ўртоқлар яқинда чет эл сафарларидан қайтиб келишган эди.

Ўртоқ Г. Ҳидоятов Англияга қилган уч ойлик сафари таассуротлари ҳақида, ўртоқ Ҳ. Нуруллаев Лейпциг ярмаркасидан олган хотиралари ҳақида ўртоқлашдилар.

МЎМИЁ МЎЪЖИЗАСИ

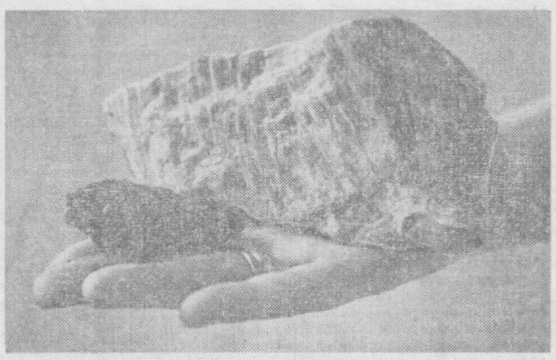

Табиатнинг бу ажойиб мўъжизаси билан дуч келганларнинг ҳаммаси ҳайратда қолишган. Буюк мутафаккирлар ва донишмандлар Ибн Сино, Аристотел, Оррози, Беруний ва бошқалар ҳам унга катта эътибор берганлар.

Икки минг йилдирки, инсонлар мўмиёнинг шифобахш хусусиятидан муваффақиятли фойдаланиб келадилар. Мўмиё айниқса, синган суякларнинг тез битиб кетишига катта таъсир этади.

Одамлар бу ажойиб модданинг қаердан келиб чиққанлигини билишга қизиққанлар. Мўмиёнинг состави маълум бўлган ҳозирги кунда ҳам унинг қачон, қандай ҳолатда келиб чиққанлигини айтиб бериш мушкул.

Совет олимлари бу дориворнинг структурасини аниқлаш ва шифо бериш томонларини ўрганишда жуда катта амалий ишлар олиб боришяпти. Мўмиё сариқ-жигарранг тусда бўлиб, тами аччиқ. Сув, бензол, спиртда эрийди. Маълум температурада юмшайди. Мўмиёни химиявий ва спектраль анализ қилинганда унинг таркибида молибден, кальций, барий, фосфор ва бошқа, жами 25 элемент ҳамда кўплаб органик модалар борлиги маълум бўлди. Чотқол тоғларида топилган мўмиё билан Арабистонда топилган мўмиё ўртасида ҳеч қандай фарқ йўқлиги аниқланди.

Совет олимлари узоқ давом этган изланишлардан сўнг лабораторияда кузатишга ўтдилар. Дастлаб мўмиё ҳайвонларда синаб кўрилди.

Бир қатор тажрибалардан шу нарса маълум бўлдики мўмиё билан даволанган бемор, оддий усулда даволаганга қараганда икки баравар тез соғайиб кетар экан. Мўмиё клиникада қўлланиляпти. Дастлабки натижалар кишини хурсанд этади. Табиат мўъжизаси шу йўл билан ҳаётга йўлланма олди. Буни аниқлашда Ўзбекистон травматология ва ортопедия илмий-текшириш институти коллективининг хизматлари катта.

Сиз суратда тоғ оҳактоши унинг таркибидаги мўмиёни кўриб турибсиз.

Ф. Мельников фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

БРАЗИЛИЯДА ҚУРОЛЛИ ҒАЛАЁНЛАР

Бразилиядан келаётган хабарларда айтилишича, Бразилиянинг ҳозирги ҳарбий режимига қарши бўлган кишилардан тузилган қуролли отрядлар яқинда мамлакат жанубида, Аргентина чегараси яқинида унча катта бўлмаган уч шаҳарни — Трес-Пасос, Тененте — Портела ва Барракан шаҳарларини қўлга олдилар. Партизанлар маҳаллий ҳарбий гарнизонларнинг солдатларини қуролсизлантирдилар ва қурол-яроғларни, ҳарбий кийим-бошларни, ўқ-дориларни қўлга туширдилар. Тахмин қилишларича, ўтган йилнинг апрелида лавозимидан туширилган президент Гуларттга тарафдор бўлган офицерлар партизанлар ҳаракатига раҳбарлик қилмоқдалар.

Партизанлар ҳаракат қилаётган районга ҳукумат қўшинлари юборилди.

ҲИНДИСТОНДА ТАБИИЙ ОФАТ

Ҳиндистоннинг Шарқи—Шимолий районларида дўл аралаш кучли ёмғир ёғди, натижада экинзорлар нобуд бўлди. Фақат Уттар Прадеш штатининг бир ўзидагина табиий офатдан икки мингдан ортиқ қишлоқ катта зарар кўрди. Бихар штатида бир неча киши ҳалок бўлди.

СОВЕТ КОСМОНАВТЛАРИ ЧЕТ ЭЛДА

Жазоирда меҳмон бўлиб турган Андриан Николаев билан Валентина Николаева-Терешкова Жазоир радио ва телевидение студиясида матбуот конференцияси ўтказдилар. Улар космик фазони ўзлаштиришда совет халқи эришган муваффақиятлар тўғрисида гапириб беришди ва журналистларнинг саволларига жавоб қайтаришди.

* * *

Космик врач Борис Егоров Германия Демократик Республикаси Министрлар Совети раисининг ўринбосари ва соғлиқни сақлаш министри Макс Зефреннинг таклифи билан Берлинга келди. У ўзининг ўн йиллик юбилейини нишонлаётган Берлин физиология жамиятининг тантанали мажлисида қатнашади.

ОРИФ ҲАРБИЙ ҚИСМЛАРНИ КЎЗДАН КЕЧИРМОҚДА

ЛОНДОН, 29 март. (ТАСС). Ироқ президенти Абдулсалом Ориф мамлакатнинг шимолий районларида жойлашган ҳарбий қисмларни кўздан кечириб, кеча Захо районига (Ироқ Курдистонидаги Мосул вилояти) келди. Рейтер Агентлиги ана шу сафар ҳақида хабар бериб, Ироқ президенти мамлакат шимолида жойлашган ҳарбий қисмларни кўздан кечираётир, деб ёзмоқда.

Бағдод радиосининг хабар беришича, маршал Ориф солдатлар билан учрашувда сўзлаган нутқида шундай деган: «Бизнинг бурчимиз — армияни Фаластинни ва босиб олинган бошқа араб ерларини озод қилиш учун курашга тайёрлашдир».

ПЛАНЕТАНИНГ ҲАММА ТОМОНИДАН

ДАКАР

Сенегалда ёшлар ҳафтаси бошланди. Шу ҳафта вақтида сенегаллик ёшлар учун лекциялар ва докладлар ўқилади, бундан ташқари спорт мусобақалари ва артистларнинг конкурслари, рақс кечалари ва шу кабилар ташкил қилинади. Энг яхши ҳаваскорлик коллективлари республика президентининг махсус кубоги учун ўтказадиган мусобақада қатнашадилар. 3 апрелда — Сенегал мустақиллиги куни арафасида тамом бўладиган бу ҳафтанинг мақсади экономика ва маданиятни юксалтириш учун курашда ёшларнинг ролини йигитларга ва қизларга атрофлича тушунтириб бериш, уларни миллий қурилишда тағин ҳам актив ва онгли равишда қатнашишга сафарбар этишдир.

МАДРИД

Мадрид университетидаги сиёсий иқтисод факультетининг икки юз элликдан кўпроқ студенти фашистларга қарши намойишларда қатнашган студентлар яна жазоланаётганлигига, жумладан шу студентлар қамоққа олинаётганлигига норозилик билдириб, очлик эълон қилдилар. Илгари қамоққа олинган студентлар группасини ҳукумат маъмурлари қамоқдан бўшатгандан кейингина студентлар очликни тўхтатдилар.

МОГАДИШО

Сомали Республикасининг пойтахтида Сомали билан Совет Иттифоқи ўртасида 1965 йилда қилинадиган маданий ҳамкорлик плани имзоланди.

ПАРИЖ

Номаълум кишилар Фонтенбло касалхонасидан ичига радий солиб қўйилган пўлат сандиқни ўғирлаб кетишди. Касалхонанинг медицина эҳтиёжлари учун ишлатиладиган бутун радий запаси, яъни 60 миллиграмм радий шу пўлат сандиққа солиб қулфлаб қўйилган эди. Полиция бу иш юзасидан тергов олиб бормоқда. Устига ҳеч қандай ёзув ёзиб қўйилмаган бу пўлат сандиқ очиб юборилса, деб ёзади газеталар, пўлат сандиқдан ўн метрча наридаги доирада бўлган кишилар радийактив нур билан қаттиқ нурланиши мумкин. Бундай нурланиш ўлимга олиб келиши мумкин.

БОНН

Германия Федератив Республикасининг бир қанча районларида кейинги кунларда кўп жала ёққанлиги, шунингдек тоғларда қор тез эрий бошлаганлиги сув тошқинлари бошланиб кетиш хавфини туғдирди. Рейн дарёси Бонн районида тошиб, шаҳар соҳилини бутунлай деярлик сув босиб кетди. Бундестаг биносини ҳам сув босиб кетиш хавфи туғилди. Бу бино ичига қум солинган қоплар билан иҳота қилинмоқда. Баварияда ҳам дарёлар тошди. Кўпгина йўллар сув остида қолди. Бир қанча шаҳар ва қишлоқлар ўртасида алоқа узилиб қолди.

ПРЕЗИДЕНТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШГА МИЛЛИОНЛАБ ДОЛЛАР САРФЛАНАДИ

НЬЮ-ЙОРК, 29 март. (ТАСС). Қўшма Штатлар ҳукумати президентни ва унинг оиласини муҳофаза қилишга бўладиган сарфларни кўпайтиришни конгрессдан талаб қилмоқда. Молия министри Дуглас Диллон вакиллар палатасининг маблағ ажратиш комитетида гапириб, америка президентини муҳофаза қилувчи махфий хизматга яна қарийб тўрт миллион доллар ажратишни, шундай қилиб, харажатларнинг умумий ҳажмини 12,6 миллион долларгача етказишни таклиф қилди. Диллон бу таклифини президент учун хавфли бўлган ҳар хил «шубҳали» шахслар тўғрисида маълумотлар бериб турувчи айғоқчилар сонини кўпайтириш зарур, деган гаплар билан асослади. Диллон Федерал тергов бюроси ҳар ойда айғоқчилардан тахминан уч ярим минг «шубҳали» шахслар тўғрисида маълумот олиб турибди, деб айтди.

ЧИЛИДА ЗИЛЗИЛА

САНТЬЯГО. Чилининг марказий тоғли районларида, Сантьягодан 140 километр шимолроқда кучли зилзила рўй берди. Ўлганлар ва жароҳатланганлар бор. Юзлаб кишилар бедарак йўқолган. 10 шаҳарда катта-катта вайронгарчиликлар рўй берган. Бу ерда зилзиланинг кучи 7-9 баллгача етган.

Сантьягодан 100 километрча нарида зилзила натижасида тўғон бузилиб, кучли сув оқими яқин жойдаги қишлоқни босиб кетган. Қишлоқнинг 600 аҳолиси бедарак йўқолган. Катта районни сув босган. 25 квадрат километр территорияда ҳеч қандай ҳаёт асари кўринмайди. (ТАСС).

Спорт

ТОШКЕНТЛИК ПОЛВОНЛАР ҒАЛАБАСИ

Бекобод шаҳрида ўтказилган полвонлар мусобақалари тугади. Фарғона, Андижон, Самарқанд, Хоразм, Бухоро, Қашқадарё, Тошкент областлари ва Қорақалпоғистон автоном Республикасининг 150 га яқин спортчилари Ўзбекистон чемпиони деган фахрли ном учун куч синашдилар.

Тошкентлик Алиев, Недорезов, Орлов, Ясидов, Селиховлар финал учрашувларда ҳам устун келишиб республика чемпиони бўлишди.

Умумкоманда ҳисобида Тошкент шаҳар биринчи командаси биринчи ўринга чиқди. Иккинчи ўринни Тошкент шаҳар иккинчи командаси олди. Фарғона, Хоразм, Андижоннинг кучли полвонларини ортда қолдирган Қорақалпоғистон вакиллари учинчи ўринни эгаллашди.

Иттифоқда учинчи

Гомель шаҳрида спорт маҳорати олий мактаби ўқувчиларининг классик кураш бўйича СССР биринчилиги мусобақалари бўлиб ўтди. Чемпионатда барча иттифоқчи республикалар, Москва ва Ленинград шаҳар командалари қатнашди.

Ҳамшаҳарларимиз Р. Казаков, Ш. Қодиров, Р. Кенжаев, Б. Часов, В. Улиткин, Н. Каргин, Ш. Шамиловлар барча олишувларни юқори савияда ўтказдилар. Улар Боку, Саратов, Киев, Душанба полвонларини енгиб, москваликларгагина 3,5:4,5 ҳисобида ютқаздилар.

Ўзбекистон полвонлари умумкоманда ҳисобида Москва ва Тбилиси спортчиларидан кейин фахрли учинчи ўринга чиқишди.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

ҚИЙИҒИ ЧИҚДИ

ФЕЛЬЕТОН

— Пул бўлса чангалда шўрва...

Темир йўл ресторан ва буфетлари трестининг бошқарувчиси А. И. Отахўжаев айтган бу гапларни собиқ вагон ресторан директори Одил Орипов икки қўлини баланд кўтариб тадсиқлайди ва шу билан бирга қўшимча қилиб қўяди.

— Ошна-оғайни омон бўлса, юкимиз ерда қолмайди...

Улар бу гапларни бошқача талқин қилишади. Бирлари «пул бўлса ҳамма нарсага эга бўлиш мумкин», деб тушунса, иккинчиси «ошна-оғайни унча-мунча ишни тўғрилаб бераверади», деб муҳокама юритади.

Гапни Ориповдан бошлаймиз. Орипов ишга кираётганда «маълумотингиз паст экан-ку» дейишди. У тиржайиб, «бу камчилигимизни тузатамиз», деди. Одил сўзининг устидан чиқди, кўп ўтмай ўрта маълумотга эга бўлганлиги тўғрисидаги шаҳодатнома келтириб кўрсатди. Трестдагилар шаҳодатнома билан таниша туриб, кулиб юборишди:

— Одилвой, бу, қизлар мактабини битирибсиз-да...

Шунда ҳам Орипов сирни бой бермади, у жиддий оҳангда:

— Ҳозирги вақтда хотин-қизлар билан эрларнинг ҳуқуқи баравар-ку, — деди.

Одил Орипов Тошкентдаги 9-сонли қизлар педагогика мактабини битирганлиги тўғрисида ҳужжат олиб келган эди. 298-сонли шаҳодатномани ким томондан, қандай йўл билан олганини на мактабдагилар билади ва на Ориповнинг ўзи айтиб беради. У икки гапнинг бирида «Сизларга ҳужжат керак экан, мана ҳужжат, олиб келдик-ку», дейди.

Одил Орипов «ўзбек мактабларида рус тилини ўқитиш методикаси» фанидан «яхши», «чиройли ёзиш ва уни ўқитиш методикаси»дан «аъло», «Педагогика»дан «яхши» баҳо олган. Шаҳодатномада ёзилишига кўра у бошланғич ўзбек синфларида рус тилидан дарс бериши керак эди. Ҳаммани қўйиб у ўқитувчилик қилармиди? Пичоғи мой кесиб турган бир пайтда дафтар қўлтиқлаб юрадими. Одил шаҳодатномани олгач, қандай қилсам бир сўм ўн сўм бўлади, бировнинг шўрвасидан, бировнинг жарковидан битта-иккита жаз уриб қолсам томоғимдан тиқилмай ўтиб кетармикин... У мана шулар тўғрисида ўйларди. Одил чиройли ёзув ҳақида эмас, хўрандалар ҳамёнидан «чиройли» қилиб танга-чақани уриб қолиш тўғрисида бош қотирарди.

Барибир бўлмади. Қинғир ишнинг қийиғи чиқди. Одил мактабда психологиядан «аъло» баҳо олган-ман, мен одамларнинг психологиясини аъло даражада биламан, деб керилиб юрарди. У психологияни жуда ёмон биларкан. Негаки, у пул кўрсатиб, икки қўлини кўксига қўйиб ҳали у ташкилот, ҳали бу ташкилот бошлиғидан илтижо қилиб кўрди, аммо иложини тополмади, ҳеч кимни пул билан сотиб ололмади. Шаҳодатнома ясама, инобатсиз, пулни кўрса бешинчи қаватдан ташлайдиган аллақандай бебурт одам томонидан (афсуски бу шахс ҳалигача аниқланмаяпти) берилгани фош қилинди.

Шу билан Одил Ориповнинг башараси кўринди, ишдан суриб қўйилди.

Энди қалбаки ишларни ўрнига қўйиш соҳасида Ориповдан ўн варок ўтиб тушадиган А. И. Отахўжаев хусусида бир-икки шингил гап айтамиз. Бу киши ҳам ўроқда йўқ, машоқда йўқ хирмонда ҳозир бўладиган зотлардан чиқиб қолди. Ундан ҳам маълумоти ҳақида ҳужжат сўрашган эди, «бироз вақт сабр қилинглар, тўғрилаймиз», деди. Ишонасизми, у кўп ўтмай Октябрь районидаги 10-сонли мактабнинг тўққизинчи синфини битирганлиги, 1960 йилда Тошкент станциясидаги 1-сонли мактабнинг 10-синфида ўқишни давом эттираётганлиги ҳақида ҳужжат келтириб кўрсатди. Шу билан бирга у «кооператив ва савдо институтига кириш ниятидаман», деб қўшиб қўйди.

Отахўжаев қаердан қандай ҳужжат олиб келсам бари бир инобатга ўтаверади, деб ўйлаган экан, шекилли, тилини тишлаб қолди. Бу воқеа қизиқ бир ҳодиса содир бўлмаганда балким юзага чиқмасмиди. Отахўжаев темирйўл станциясидаги мактабнинг 10-синфини «битиргач» Самарқанд кооператив-савдо институтига кириш учун ариза берди. Имтиҳонлар бошланди. Ватан адабиётидан кўпчилик катори у ҳам ёзма иш топширди. Орадан икки кун ўтди. Ўқитувчи ёзма ишни текшириб келгач бўлажак студентларни йиғиб, уларнинг баҳосини айтиб берди.

— Отахўжаев ким, — сўради у.

— Мен, — деди яғриндор одам ўрнидан туриб.

— Савод масаласи чатоқроқ экан, ука. 40 та хато қилибсиз-а.

— Яхшироқ текширдингизми? Мен шу ёшга кириб бирор хато қилмагандим...

Ўқитувчи заҳархандалик билан кулиб қўяқолди ва қизил қаламда «юлдуз» ясаб ташланган бир варақ қоғозни Отахўжаевга узатди.

Ана шундан кейин хашак очилиб кетди. Отахўжаевнинг 9-, 10-синфларни қандай битирганлиги ғалвирдан ўтказилди. Унинг шу синфларда ўқиётган вақтда олган баҳолари ҳам, қўлга киритган ҳужжатлари ҳам қалбаки, бирор одам томонидан (у ҳам ҳужжат тўғрилаб берган кишининг кимлигини сира айтмаяпти) эплангаилиги билиниб қолди.

Одил Орипов ҳам, А. И. Отахўжаев ҳам «пул бўлса чангалда шўрва», деб хиргойи қилишиб юрган эди. Улар бу қўшиқнинг авжига чиқишаётганда овозлари бўғилиб қолди. Ғирромлик, порахўрлик билан топилган пул ахир бир кун кишининг овозини бўғиши, қўлини қисқа қилиб қўйиши, кўпчилик ўртасида шармандаю-шармисор қилиши турган гап. Юқорида номлари айтиб ўтилган шахслар «пул билан ҳар қандай ишни эплаштирса бўлади», деб юришарди. Мана энди бўлса, «Хом сут эмган бандамиз-да», деб ҳар куни уч маҳал пешаналарига уриб афсус чекишяпти, аммо фойдаси бўлмаяпти. Ғишт қолипдан кўчган.

Шунақа, қинғир ишнинг қийиғи қирқ йилдан кейин ҳам билинади.

С. МАҲКАМОВ,
А. АЪЗАМОВ.

БИЛДИРИШ

Тошкент шаҳар ишчи-мухбирлар университетининг навбатдаги машғулоти 2 апрель кеч соат 6 да ўтказилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ЭЪЛОНЛАР * ТОМОШАЛАР * РЕКЛАМАЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

31 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 12.00 — Каникул кунларида. **Хайр, каптарлар** (бадиий фильм).

Рус тилида: 13.35 — **Буратино Ойга учади** (қўғирчоқ фильм), 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.15 — **Инглиз тили** (болалар учун), 18.20 — **Уйлаб топ** (мактабгача ёшдаги болалар ва кичик ёшдаги мактаб ўқувчилари учун). 18.50 — **Тарихий процессда омма ва шахснинг роли ҳақида марксча-ленинча таълимот** (телеуниверситет).

Ўзбек тилида: 19.15 — **Телевизион янгиликлар**, 19.25 — Ғалаба кунининг 20 йиллиги олдидан. **Генерал Собир Раҳимов**, 20.05 — **Концерт**, 20.45 — **Қувонса арзигуден** (чорвадорлар учун).

Рус тилида: 21.00 — РСФСР халқ артисти **Аркадий Райкиннинг ижодий учрашув кечаси** (Свердлов номли концерт залидан).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 19.25 — **Концерт** (болалар учун). 20.00 — **Тошкент янгиликлари**, 20.10 — **Оқ тун** (телефильм).

Рус тилида: 20.35 — **Соғлом бўлишни истасанг, чиниқ** (спорт эшиттириши). 21.05 — **Тошкент янгиликлари**, 21.15 — **Халқ университети—халқ учун** (телеочерк), 21.25—**Ора йўлда** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 31/III да кундуз **Франческа Да Римини, Соялар, Балеро**, кечқурун **Гулсара**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА—31/III да **Хатарли йўл**.

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА — 31/III кеч соат 8 да Ўзбекистон ССР ва Туркманистон ССР халқ артисти **Комилжон Отаниёзов** раҳбарлиги ва иштирокида **Хоразм ансамблининг концерти**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 31/III да **Катта цирк томошалари**. Москва давлат циркининг қизиқчи артистлари иштирокида **«Ҳазилни қўйинг»** томошаси ва бошқа номерлар.

КИНО

Блокнот варақаси — «САНЪАТ» САРОЙИ (кундуз соат 5, кеч 7, 9 ва 10 яримда).

Хиросима тошлари — НАВОИЙ НОМЛИ, (кундуз ва кечқурун).

Можаро—«ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ИСКРА», «МОСКВА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Конёк-Горбунок — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

Аёзбобо — НАВОИЙ НОМЛИ (эрталаб 10, 11.40 минут ва кундуз 1 яримда), «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 да).

Самарқанд дарвоза кўчаси, Дўчор тупик, 26-уйда турувчи **Тўлқин Исмоилованинг** 4-Қўрғонча кўчаси, 11-уйда турувчи Нурулла Файзуллаевдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

«Политотдел»
колхози стадионида
1, 2 апрелда
«А» класси бўйича Совет Иттифоқи биринчилиги учун:
«Даугава» (Рига) — «Политотдел» (Тошкент область) командалари ўртасида

ФУТБОЛ

Кундуз соат 5 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

1/IV да — дублёр, 2/IV да — асосий составлар ўйнайди.

Ўйин кунларида: Сквердан, Пушкин майдонидан, Қўйлиқдан стадионгача махсус автобуслар қатнайди.

Тошкент область соғлиқни сақлаш бўлими ва Медицина ходимлари союзи Тошкент область комитети коллективлари Тошкент область стационарининг бош врачи ўртоқ К. М. Қаҳҳорбековга отаси
Маннонбек ҚАҲҲОРБЕКОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан таъзия билдирадилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 01788. Индекс — 64969.

Нашр. № 1730.